ԱՒԵՏԱԲԵՐ

ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ

ԿՐՕՆԱԿԱՆ, ՈՒՍՈՒՄՆԱԿԱՆ, ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

The Weekly **AVEDAPER**, American Bible House, Constantinople.

ՀԱՏՈՐ ԿԱ. Կ. ՊՈԼԻՍ, ՕԳՈՍՏՈՍ 15, 1908 ԹԻՒ 33

ԱՐՏՕՆԱՏԷՐ
Ձ. Ք. ԿՐԻՆ

ՏՆՕՐԷՆ-ԽՄԲԱԳԻՐ
Հ. Մ. ԱԼԷՆ

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆՆԵՐ

Նոր շրջանը եւ թայմզ

Ներկայ վիճակը պիտի շարունակէ՞

Մեր եկեղեցիներուն պատասխանատուութիւնը

Բողոքական Ազգապետարան

Շաբաթը

ՆԵՐՔԻՆ ԿԵԱՆՔ

ՊԱՏԿԵՐՆԵՐ

կեանք ազատող մը

ՅՕԴՈՒԱԾԱԳԻՐՆԵՐՈՒ ԲԱԺԻՆ

Մարդ եւ բուսական աշխարհ — ՓՐՈՖ. Յ. Յ. ՄԱՆԻՍԱՃԵԱՆ

ԱԶԳԱՅԻՆ ՍԱՀՄԱՆԱԴՐՈՒԹԻՒՆ ՀԱՅՈՑ

ՍԲ. ԳՐՈՑ ՈՒՍՈՒՄՆԱՍԻՐՈՒԹԻՒՆ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ Ա. Ց. ՊՕՅԱՃԵԱՆ

ՖԻՆՃԱՆՃԸԼԱՐ ԵՕԳՈՒԵՈՒ

﴿ اوه‌داپر هفته‌لق غزته — دسته‌سی بابل هاوسه ﴾

ՊԱՏՄԱՒԱՆՆԵՐ

Տարեկ. Բժնեգին 30 Դ.
Ամերիկայի հմր 1·50 Տոլ.
Անգղիոյ ,, 6 շիլին
Ուրիշ երկիրներու ,, 7·75 Ֆր.

Ձեռքէ՝ հատը 30 փարա

Յանուցման գիները չափաւոր

ԱՒԵՏԱԲԵՐ

ՇԱԲԱԹԱԲԵՐԹ

ՀԱՅԵՐԷՆ, ՀԱՅԱՏԱՌ ԹՈՒՐՔԵՐԷՆ

(Ա Ն Կ Ե Լ Ի Ա Փ Օ Ր Ո Ս)

ՅՈՒՆԱՏԱՌ ԹՈՒՐՔԵՐԷՆ

Խմբագիր Հ. Մ. Ալէն

Պայպըլ Հաուս, Ք Թաղ, Կ. պոլիս, Թուրքիա

THE AVEDAPER

(ANGELIAPHOROS)

A WEEKLY PAPER

PUBLISHED IN

ARMENIAN, ARMENO-TURKISH, AND GRECO-TURKISH

EDITOR HERBERT M. ALLEN

Offices: American Bible House
Stamboul, Cons/ple, Turkey

TERMS

An. Subscrip. Ps. 30
U. S. A. $1.50
England Shils. 6.—
Other countries Frs. 7 75

Single Copy 30 Paras

Advertising rates on application

ԿԱՐԵԻՈՐ

Նոր երդարանը «Հոգևոր երգարան եղանակներով,» տպագրուած է և հրատարակումը արտօնուած։ Վաճառման համար պատրաստ պիտի ըլլայ մինչև Օգոստի 10 (Ն. Տ.)։ Գինն է 15 դահ. (երեք քառորդ մէճիա)։ Թղթատարով մէկ օրինակ ընդունիլ ուղղները $2\frac{1}{2}$ դահ. աւելի պիտի վրկեն թղթատարական ծախքի համար։

ԿԵԴՐՈՆԱԿԱՆ ԲՈՒՐՔԻՈՅ ԳՈԼԷՋ, ԱՅՆԹԱՊ

Գոլէճիս ԼԹ. տարին կը սկսի Սեպտ. 9, 1908 (Ն. Տ.)։ Կ'ակնկալուի թէ նոր ննջարանը և նոր ընդունարանը գործածուելու պատրաստ պիտի ըլլան այս տարի։ Ուսանողութեան տարեթուակը, 2 Օտմ. ոսկի, Նախապատրաստականին և 3 Օտմ. ոսկի Գոլէճին համար, և 8 Օտմ. ոսկի պիշերօթիկներու ծախքերուն համար։ Ուսանողութեան թուականին ամբողջ և պիշերօթիկներուն թուականին կէսը կը պահանջուի Սեպ. ին գոլէճ մտնելու ատենը, և պիշերօթիկներուն թուականին մնացածը Յունուարին։ Բոլոր նոր ուսանողները կ'ընդունուին քննութեամբ, եթէ հակառակին համար մասնաւոր կարգադրութիւն չըլլայ։ Մուտքի քննութիւնները տեղի պիտի ունենան Սեպ. 2—8, ըստ հետեւեալ յաջորդին.

Դշ. Սեպ. 2, ժմ. 8 (Ը. Ե.) Թուրքերէն (բոլոր կարգերուն)։ Եշ. Սեպ. 3, ժմ. 8 Հայերէն, Արաբերէն (բոլոր կարգերուն)։ Ուր. Սեպ. 4, ժմ. 8 Անգղիերէն (բոլոր կարգերուն)։ Շբ. Սեպ. 5, ժմ. 8 Հին Կտակարան և Քրիստոսի կեանքը։ ժմ. 1.30 Պատմութիւն Թուրքիոյ։ Բշ. Սեպ. 7. ժմ. 8 Մուտ և Ե. կարգի Աչխարհագրութիւն։ ժմ. 10 Տարերք Բնագիտութեան։ ժմ. 1.30 Բնական Աչխարհագրութիւն։ ժմ. 3.30 Պատմութիւն Հայոց։ Դշ. Սեպ. 8, ժմ. 8 Մուտ և Զ. կարգի Թուաբանութիւն։ ժմ. 10 Յատակագիծ Պատմութեան (է. կարգ)։ ժմ. 1.30 Է. և Ը. կարգ Աչխարհագրութիւն։

Այն ուսանողները որոնք ներկայ չեն դանուիր որոշուած ժամանակը իրենց մուտի քննութիւնները համար, պարտին վճարել մէկ մէճիա, ուրիշ օր մը կատարելու համար քննութիւնը։ Փափաքելի է որ, օրչափ կարելի է, բոլոր ուսանողները վճարեն իրենց պարագաները և ընդունին իրենց կարգի առմանիները և գիրքերը Սեպ. 9էն առաջ։ Գոլէճին դրասենեակը բաց պիտի ըլլայ այս նպատակաւ Սեպ. 5, 7 և 8։

Նախագահին Ամերիկա բացակայութեան միջոցին բոլոր լսողիները, առաջարկութիւնները և ուրիշ թղթակցութիւնները պարտին ուղղուիլ առ Տնօրէնն, Վեր. Ֆ. Ֆ. Կուատէլ, Աչխատ։ 1—5

ՀԱՅՈՒՀԵԱՅ ՎԱՐԺԱՐԱՆԻ ԱՇԱԿԵՐՏՈՒՀԻՆԵՐՈՒՆ

Աստաթազարի Հայուհեայ վարժարանի բոլոր հին և նոր աչակերտուհիներուն կը ծանուցուի թէ՝ եթէ կ'ուզեն երկաթուղիի կէս–գին տոմսակով ճամբորդել Սեպ. 9էն (Ն. Տ.) Դշ. օր. վարժարան գալու համար, պէտք է իրենց և իրենց քաղաքին անունը հաղորդեն մինչև Սեպ. 1, (Ն. Տ.), Մր. Ո. Ո. Ալէն, Պայպըլ Հաուս, Կ. Պոլիս։

1—2 Խնամակալութիւն

ԱՒԵՏԱՒԵՐ

ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ

ԿՐՕՆԱԿԱՆ, ՈՒՍՈՒՄՆԱԿԱՆ, ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

The Weekly **AVEDAPER**, American Bible House, Constantinople.

ՀԱՏՈՐ ԿԱ. Կ. ՊՈԼԻՍ, ՕԳՈՍՏՈՍ 15, 1908 ԹԻՒ 33

ԱՐՏՕՆԱՏԷՐ Ա. Ք. ԿՐԻՆ ՏՆՕՐԷՆ-ԽՄԲԱԳԻՐ Հ. Մ. ԱԼԷՆ

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆՆԵՐ

ՆՈՐ ՇՐՋԱՆԸ ԵՒ ԹԱՁՄԱ

Հ. Մ. Ա.

Մինչ մեր ուշադրութիւնը բնականապէս կեդրո-
նացած է Օսմ. Պետութեան մէջ տեղի ունե-
ցող նշանակալից փոփոխութիւններուն վրայ, մեզի չատ կարեւոր է դիտնալ ուրիշ երկիրներու տեսութիւնները, թերեւս մանաւանդ տեսութիւնները Մեծ Բրիտանիոյ որ Թուրքիոյ լաւագոյն և ամէնէն վստահելի բարեկամը հանդիսացած է անատրակոյս։ երբ Սահմանադրութեան վերահաստատման լուրը Անգղիա հասաւ, ոչ թէ պաղ կերպով, այլ բաւական վերապահութեամբ ընդունուեցաւ։ Այս ակնեբև էր մանաւանդ Թայմզի մէջ։ Սակայն երբ լուրին վրայ չաբաթ մը անցաւ և Մակեդոնիոյ ու մայրաքաղաքիս մէջ պատահող անցքերուն բոլոր մանրամասնութիւնները իմացուեցան, Թայմզի Յուլ. 31 թուակրին մէջ խմբագրական մը երեւցաւ, որ Մեծ Բրիտանիոյ ժողովրդին իրական զգացումները յայտնելով խորին գոհունակութիւն կը պատճառէ ամէն հայրենասէր Օսմանցիի, մանաւանդ քանի որ Մեծ Բրիտանիոյ բարեկամական դիրքը հաւանօրէն կարեւոր ազդեցութիւն մը պիտի ունենայ Միացեալ Թուրքիոյ ապագային վրայ։ Ուստի մանաւանդ հաճոյքով կը ներկայացնենք մեր ընթերցողներուն Թայմզի նոյն խմբագրականին մեծ մասը.

Կ. պոլսոյ Անգղիական նորընտիր դեսպան Սըր Ճէրըլտ Լոթհըր երէկ հոն ժամանեց բարի գալըստեան խանդավառ ցոյցերու մէջտեղ որոնք անօրինակ են Թուրքիոյ պատմութեան մէջ, թէեւ Լորտ Սթրէթֆըրտ ար Րէտքլիֆի օրերը կը յիշեցնեն ինչ ինչ նկատումներով։ Դեսպանը չնորհաւորելի է որ բարեբախտութիւնն ունեցաւ իր նոր պաշտօնին ձեռնարկելու այնպիսի ատեն մը, երբ Թուրքիոյ ժողովուրդը իրօք կ'ազատագրուի կարծես տխուր հարստահարութեան, ապականութեան և յոռի վարչութեան երկարատեւ չրջանէ մը։ Սահմանադրական չարժումը ամէն ակնկալութիւն գերազանցեց թէ՛ իր նչանաւոր յաջողութեամբ և թէ՛ իր խաղաղաւէտ հանդամանքով։ Իր լայնատփիւռ ճիւղաւորումները և զայն վարողները խոհական չափաւորութիւնը հիմա ևեթ կը գնահատուին լիովին։ Շատ բնական էր որ այնոր սկզբնական յայտնութիւնները վերապահութեամբ դիտուէին Անգղիոյ և Եւրոպական այլ երկիրներու մէջ։ Սըր Էտուըրտ Կրէյ իրաւամբ ըսաւ երկուչաբթի երեսփ. Ժողովին թէ դեռ չատ կանուխ է «որոշ ու կշռուած կարծիք մը յայտնելու համար։» Այդ կացութիւնը դեռ պիտի չարունակէ ժամանակ մը։ Սակայն նկատելի է ըսել թէ ամէն նոր օրուան լուրը կու գայ զօրացնել սա յոյսը թէ Թուրքիա վերջապէս սկսած է իրական վերածնութեան պողոտան ելլել։ «Քսանհերիք տարի Թուրքիոյ մէջ բնակողի մը» կարեւոր նամակը, զոր կը տպենք այսօր և որու գրողը ականատես եղած է Կ. պոլսոյ մէջ մուտ գտած փոփոխութեան իրական միջադէպերուն, կը յանձնարարէ որ Մեծ Բրիտանիա համակրանքով նայի սոյն նոր չարժման, և կ'ըսէ թէ «Թուրք ժողովրդին ընդհանրութեան համար Անգղիա դեռ Թուրքիոյ վաղեմի բարեկամն է։» կը համարձակինք ըսել թէ այս նոր չարժումը ոչ ուրեք աւելի խորին համակրանքով կամ աւելի ջերմ հաւանութեամբ կը դիտուի քան Անգղիոյ մէջ։ Եթէ դանդաղեցաւ Անգղիոյ հանրային կարծիքին արտայայտումը, պատճառը սա է որ Թուրք

դրութեան յեղաշրջումը այնքան արագ, այնքան ահագին և անակնկալ եղաւ որ իր առաջին նշանները լիովին չհասկցուեցան և քիչ մը թերահաւատութեամբ դիտուեցան։ Փոփոխման կատարելութիւնը և երիտասարդ Թուրքերու ղղուշաւոր ու գովելի ընթացքը ամէն տարակոյս կը փարատեն անդադար։ Մեծ Բրիտանիոյ միակ փափաքն է, ինչպէս միշտ եղած է, խաղաղ, բարեկարգուած և յառաջադէմ Թուրքիա մը տեսնել։ Անգղիական քաղաքականութիւնը Թուրքիոյ հանդէպ կը շարունակէ անչահախնդիր մնալ և նոր չարժման վարիչները, եթէ յաջողին իրենց բարձր ջանքերուն մէջ, պիտի կրնան այս երկրին ամուր և անդեգեղ աջակցութիւն ակնկալել։ Թուրք ժողովուրդը չէ մոռցած այն մեծ ղոհողութիւնները զորոնք Մեծ Բրիտանիա իրենց համար ըրաւ անցեալին մէջ, և պատմութեան արձանագրութիւնները այժմու մեր բարի բաղձանքներուն անկեղծութեան լաւագոյն ապացոյցն են։ Սիրալիր յարաբերութիւններու ամէն խզում, բարեացակամութեան ամէն ընդհատում, Մեծ Բրիտանիոյ և պալատան միջև միայն եղած է, և պատճառներն այնքան ակներև ու բաղմադիմի են որ բացատրութեան հարկ չեն թողուր։ Թուրքիոյ ժողովուրդը կաղմող այլազան ազգերու հանդէպ երբեք տկարացած չէ Մեծ Բրիտանիոյ բարեկամութիւնը։

Անկնարկուած չարժման անբնդհատ յառաջդիմութեան լաւագոյն հաւաստիքը կը գտնուի երիտասարդ Թուրք պետերուն, անոնց դինուորական ընկերակիցներուն և Պոլսոյ փողոցներու ամբոխին արժանաւորել ընթացքին մէջ։ Թուրքերը չեն մոռցած իրենց բարեվարութիւնը։ Աչխարհի վրայ չկայ երկիր մը, ուր կացութեան այսքան բուռն յեղաշրջում մը կարենար ի դլուխ հանուիլ այսքան հանդարտութեամբ և այսքան նուազ չնդալից ազմուկով։ Կը սիրենք յուսալ թէ այս լաւ յատկանիչները պիտի չարունակեն տիրապետել, թէպէտ նոր հեռադիրներէ ոմանք կը յիշեցնեն թէ յաջողութիւնը յարակից վտանգներէ զերծ չէ։ Երիտասարդ Թուրքերու կ'արժէ յիշեցնել թէ ընդհանուր ներումը, զոր պահանջեցին ու ստացան քաղաքական յանցաւորներու համար, միակողմանի ըլլալու չէ իր գործադրութեան մէջ։ Անկեալ պալատականներու հանդէպ վրէժխնդրական հալածանքը, որչափ ալ ծանր և չատ ըլլայ անոնց յոռի արարքը, պիտի աւրէ օտարներու մէջ զարդիս գործուած լաւ տպաւորութիւնը։ Եթէ պէտք է որ տապարը թաղուի և Թուրքիա ներքին խաղաղութիւն վայելէ վերջապէս, երկու կողմերն ալ պարտին համբերութիւն ցոյց տալ։ Կ'իմանանք թէ նոր չարժման վարիչներուն քաղաքականութիւնը եզակացնապէս հաչտարար է իր դիտաւորութիւններուն մէջ։ Սակայն հոդ տանելու են որ իրենց փափաքները գործադրութիւն դէպքի բուն վայրին վրայ գտնուողներուն կողմէ։ Մենք կը հաւատանք թէ անոնց մեծ փափաքն է որ այլևս ցոյցեր չըլլան, և որովհետև ամէն ամբոխ յեղափոխութեան ժամանակ ենթակայ է չարիք գործելու, իմաստուն որոշում է այս։ Դարձեալ, կ'իմանանք թէ անոնց փափաքն է յարգել պերութիւններու հետ կնքուած մասնաւոր դաշնագրութիւնները (քափիթիւլասիոն), հաւատարիմ մնալ բոլոր եղած յանձնառութիւններուն և արտօնագրերու վերաբերեալ ամէն պարտականութիւններ կատարել։ Գալով Մակեդոնիոյ, քաջալերական է իմանալ թէ նոր չարժման վարիչները ոչ միայն կը բաղձան պահել ելևմտական խորհրդականները և օտար դինուորական սպանները, որոնք կը չանան կարգ կանոն վերահաստատել այդ խռովեալ նահանգին մէջ, այլև մինչև իսկ կը յուսան աւելի օդնութիւն ընդունիլ օտարներէ վերակազմութեան իրենց կնճռոտ ձեռնարկին մէջ։ Համառօտիւ, Երիտասարդ Թուրքերը, Օսմ. Պետութեան դիրքը աւելի ամրապնդել տեսնելով հանդերձ, անտեղեակ չեն թէ իրենք չատ պէտք ունին պերութիւններու բարեացակամութեան։ Մեծ մասամբ իրենցմէ կախում պիտի ունենայ թ վերջոյ այն չափը, որով պիտի ընծայուի այդ բարեացակամութիւնը։ Պարտին այնպիսի վարիչներ յառաջ բերել որոնք Եւրոպայի վստահութեան արժանանան և չգանգատիլ, եթէ վերջնական վճիռը յետաձգուի մինչև որ կարենան հաստատուն գործեր ցոյց տալ։ Պիտի տեսնեն թէ աւելի դիւրին է դրութիւն մը քանդել քան նոր մը կանգնել։ Սակայն իրենց ջանքերուն ելքին կ'սպասենք յուսալից համբերութեամբ, դիտնալով հանդերձ թէ չատ ձախողուածներ և թերութիւններ պիտի ըլլան միևնոյն ժամանակ։ Յարդ մեծ իմաստութիւն ցուցին իրենց չափաւոր և յարգալիր չարժմամբ հանդէպ Վեհապետին։ Ըմբռնեցին թէ ան մեծ ոյժ է տակաւին, և թէ իրենց խղճերուն անոր այսքան հաւանելէն եաքը իրենց ժողովրդականութենէն չատ բան պիտի կորնչեցնէին հանրութեան առջև, եթէ աւելի յառաջ երթային։ Թուրքիոյ խնդրին լաւագոյն լուծումը հաւանօքէն կը կայանայ տակաւին Վեհապետին ու սահմանադրական վարիչներուն սիրալիր գործակցութեան մէջ, եթէ կարելի ըլլայ զայդ չարունակել։ Սպառ իւր Համիտ արտասովոր ուչիմութիւն և մեծ փորձառու-

թիւն ունի և, երբ միանգամ կամենայ, անչուչա կարող է յարմարիլ փոփոխուած պայմաններուն։ Եթէ որոչ յեռաչրջականներուն կարևորութիւն չընծայել, կարող է տակաւին լաւ ծառայութիւն մատուցանել իր երկրին։ Խաղաղութիւնն ու պատերազմականութիւնը Թուրքիոյ ժողովրդին վրայ պարտք կը դնեն աչալրջութեամբ օգնել իրենց Վեհապետին։

Ջնդք զարմանար որ Թուրքիոյ ապագան դեռ կասկածով կը դիտուի Վիէննայի և Եւրոպական ուրիչ մայրաքաղաքներու մէջ։ Ազգութիւնը անխուսափելի են, և կացութիւնը դեռ բաւական տագնապալի պիտի ըլլայ վարչական նոր մեքենային կազմուելէն ու գործի սկսելէն իսկ ետև։ Տէրութիւններուն և Թուրքիոյ անմիջական դրացիներուն պարտքն է հոգ տանիլ որ անտեղի արգելքներ չյարուցուին բարեկարգիչներու առջև։ Զրոյց կայ թէ Պուլկարիա դոհ չէ և անհանդարտութիւն կը ցուցնէ։ Կը յուսանք թէ անհիմն զրոյց է այդ։ Ամենայն խստութեամբ դատապարտելի է ուէ փորձ զոր Պալքանեան տէրութիւնները ընեն ծանրացնելու համար դժուարութիւնները, զորոնք Թուրքիա դեռ պիտի կրէ անտարակոյս։ Թուրքիոյ պէտք է պատեհ առիթ տալ, մինչև իսկ եթէ ումանց սիրելի յոյսեր ի դերև ելլելու դատապարտուին այդ կերպով։ Թուրքիա քիչ մը հապճեպով ձեռնարկեց սահմանադրական բարենորոգութիւններու, բայց իր փորձարկութեան համար ազատ ասպարէզ խնդրելու իրաւունք ունի։ Դեռ չատ կանուխ է անոր այս մեծ ձեռնարկին բոլոր հետևանքները դատելու համար։ Բայց կ'ըզդանք թէ այս քայլին ազդեցութիւնը անոր սահմաններէն անդին ալ զգալի պիտի ըլլայ։ Խորին տպաւորութիւն պիտի գործէ բովանդակ Իսլամական աշխարհի վրայ և, եթէ յաջողի, խրախուսիչ օրինակ մը պիտի ըլլայ Ասիոյ հեռագոյն գաւառներուն։

ՆԵՐԿԱՅ ՎԻՃԱԿԸ ՊԻՏԻ ՇԱՐՈՒՆԱԿԷ

Ց. Գ. Գ.

Ամէն մէկ երկու չաբաթներուս միջոցին մեր երկրին մէջ տեղի ունեցող քաղաքական փոփոխութիւնները այնքան մեծ և այնքան լաւ են որ, համարէ թէ ամէն մարդու միտքը եկող առաջին հարցումը սա է. «Արդեօք այս վիճակը պիտի չարունակէ»։ Շատեր տակաւին վարանելով — հին վարչութեան մարդիկը յոյսով և նոր վարչութեան մարդիկը կասկածով — կը նային ապագային։ Իրաւ, ծածուկ բաները մեր Տէր Աստուծոյն կը վերաբերին, և ապագան պահուած է Աստուծոյ նախնամութեան միայն։ Բայց այսօրուան դէպքերէն ալ ապագային նկատմամբ կը տեսնուին յուսադրիչ նշաններ, որոնց ամենք հետևեալներն են.

Նախ, Հին վարչութիւնը այնքան յոռի եղած և համայն հանրութեան հոգին այնքան այրած է որ ամբողջ երկիրը, անգամ մը այս ազատութեան օդին հոտը առնելէն ետքը, դիւրաւ դիւրաւ պիտի չվերադառնայ հին մեթոտին։ Լրտեսներուն և բռնակալական դրութիւններուն երեսէն տառապածներ մէկ դասակարգ ժողովուրդ չեն միայն, Հայերը կամ Քրիստոնեաները չեն միայն, այլ ամէն դասակարգէ ժողովուրդներ։ Ուստի այս ընդհանուր ոգևրախութեան մասնակցած են ամէնն ալ, և իրաւամբ կրնանք յուսալ թէ համայն հասարակութիւնը պիտի աշխատի որ անիկա տևական ըլլայ։

Երկրորդ, Այս փոփոխութեան չարունակութիւնը կ'երաշխաւորէ սա կէտը որ անիկա ազգին սրտին խորերէն և ըստ մեծի մասին Թուրք հասարակութեան կողմէն գործուած է։ Եթէ Եւրոպական պետութիւններու ճնշման ներքև այսպիսի փոփոխութիւն մը կամ բարեկարգութիւն մը կամ ազատութիւն մը հռչակուած ըլլար, բաւական կասկածելի կ'ըլլար անոր տևականութիւնը։ Բայց բանը այսպէս չէ։ Այս փոփոխութիւնը և այս երանելի վիճակը Եւրոպա երևակայած չէր անգամ։ Անոնք այս միջոցին տարիներէ հետէ Մակեդոնիոյ վրդովումները հանդարտեցնելու համար ծրագիրներ կը յօրինէին որոնք խորհուած և անպտուղ մնացած էին։ Եւ ահա, երբ օր մը յանկարծ Թուրքերը հրատարակեցին սահմանադրական դրութիւնը և ըսին թէ համայն Օսմանցիք հաւասար իրաւունք ունեցող եղբայրներ են, աշխարհ համայն ապշեցաւ։ Մանաւանդ ասիկա լոկ Հայ և ուրիչ Քրիստոնեայ յեղափոխական յանձնախումբերու (քոմիթէ) ճնշման հետևանք եղող փոփոխութիւն ալ չէ։ Իրաւ, յիշեալ մարմինները ասոր մէջ կարևոր բաժին ունեցած են, բայց վերջապէս սա հանդարտութեամբ և խաղաղութեամբ տեղի ունեցած փոփոխութիւնը ուղղակի մեր Թուրք հայրենակիցներուն գործն է։

Երրորդ, Այս վիճակին չարունակութեամբ բաւական կ'երաշխաւորուի սա իրողութիւններով որ մեր կայսրը հաւանած է այս փոփոխութեան, և ուստի հեռացուցած է պետական պաշտօններու մէջ գտնուած դաւաճան և անդորրութեան եղբայրութեան թշնամի մարդիկը։ Լրտեսութեան դրութիւնը ջնջուեցաւ, Քիւրտ Իզզէթ և անոր ընկերները հեռացուեցան, դաւաճան ոչ ստակաւ պաշտօնեաներ պաշտօնանկ եղան։ Թագաւորը ինք Սահմանադրութիւնը և սահմանադրական կանոնները հրատարակելով հաղորդ նուիրական Գու-

բանին վրայ ձեռք դնելով երդուած է Սահմանադրութեան հաւատարիմ ըլլալ, և օտար դեսպաններուն ներկայութեանը՝ չեչոտած և հաստատած է նոյնը։ Օգոստ. 1 Թուականով արուած հաթթը Հիւմայունով զանիկա վերահաստատած է։ Ասոնք ամէնը այս դրութեան չարունակելուն երաշխաւորութիւն են։

Զոյգ, Այս փոփոխութեան նոյն իսկ սկզբունքը կ'երաշխաւորէ անոր տևականութիւնը։ Այս դրութեան հետևող երիտասարդ Թուրքերը ամէն ժամանակ զգուշացած են արիւնհեղութենէ և անմիջապէս եղբայրութիւն և հաւասարութիւն քարոզելին համայն Օսմանցիներուն մէջ։ Ինչպէս ըսաւ անձնաւորութիւն մը, կարծես երկիրն ամբողջ սիրոյ մկրտութեամբ մը մկրտուեցաւ։ Արդարև այս եղբայրական զգացումը ամէն դասակարգէ ժողովուրդներու մէջ արագ արագ ընդհանրանալու վրայ է։ Անցեալ օր Իսլամ մը Քրիստոնեայի մը հետ առևտուր ընելու միջոցին անոր ուղեցած քանի մը դահեկան պարտքին ի հաշիւ մէճիտ մը կու տայ և մնացորդը կ'ուզէ։ Քրիստոնեան Իսլամէն կը խնդրէ որ եթէ քաւորդ մէճիտ ունի, զայն տայ։ Իսլամը իր քսակը կը հանէ և կ'ըսէ, «Իրաւ մանրուք չունիմ. գիտես որ հիմա եղբայր եղած ենք, այսուհետև սուտ չկայ։» Մեր Իսլամ եղբայրներուն այսօրինակ զգացում ցուցնելը ամէն օր պատահած իրողութիւններ և դէպքեր են։ Տարակոյս չի կայ որ սէրը միշտ հաստատուն և մնայուն սկզբունք է։

Սա կէսին ալ կ'ուզենք ուշադրութիւն հրաւիրել. Այս միջոցին մեր երկրին մէջ սէր և եղբայրութիւն քարոզողը տիրող ժողովուրդը, այսինքն մեր Թուրք եղբայրները, եղած են։ Եւ այս զգացումը բնական եղանակաւ մը կ'արտայայտուի այժմ։

Հինգերորդ, Այս փոփոխութեան՝ Արևելեան Խնդիրը զարմանալիօրէն լուծելը անոր տևականութեան մեծ երաշխաւորութիւն է։ Պէտք չէ «Արևելեան Խնդիր» ըսելով անցնիլ։ Թուրքիա գտնուած Քրիստոնեայ ժողովուրդներուն յարաբերութիւնը իրարու հետ, բոլոր Քրիստոնեաներուն յարաբերութիւնը Իսլամներուն հետ, Թուրքիոյ յարաբերութիւնը դրացի պետութիւններու հետ, և ասոնց ամէնուն յարաբերութիւնը Եւրոպական քաղաքականութեան հետ, ասոնք այնպիսի բարդ և կնճռոտ խնդիրներ էին որ զանոնք գոհացուցիչ կերպով լուծել այլևս անկարելի համարուելով՝ դարերէ հետէ մէջտեղ գտնուած այս Արևելեան Խնդրին նկատմամբ ամէն ոք ուրիշներու աչխարհավարութիւնը քննելէ զատ ուրիշ բան մը չէր ըներ։ «Եւրոպական միութիւնը» ուրիշ բան չէր՝ բայց միայն անդործութիւն։ Եւ կը կարծուէր թէ այս խնդիրները լուծելու ուրիշ ճամբայ չկայ, բայց միայն՝ կա՛մ երկրին մասերը մարմնէն բաժնել, կա՛մ օտար ազդեցութիւն ներմուծել երկրին մէջ։ Բայց սա քանի մը օրուան դէպքը, այսինքն ամբողջ երկրին ժողովրդին մէկ Սահմանադրութեան ներքև Օսմանցի ազգ մը կազմուիլը, այս բոլոր խնդիրները դեղեցկապէս լուծած է։ Մակեդոնացի «հրոսակ խումբերը» կը ցրուին, Յունաստան, Պուլկարիա և նման երկիրներ իրենց աչքերը Թուրքիայէ ուրիշ կողմ կը դարձնեն հիմա, և համայն Եւրոպա յոյժ մեծ հետաքրքրութեամբ և անձկանօք այս ձեռնարկին յաջողութեան կը սպասէ։ Մեր դեղեցիկ երկրին հարստութեան ճոխ աղբիւրները միշտ մեր վրայ կը դարձնեն Եւրոպական պետութեանց ուշադրութիւնը, և անոնց իւրաքանչիւրը մեր ներքին գործերուն միջամտելու պատրուակ մը կը գտնէ։ Եւ ահա այս փոփոխութիւնը կարծես բոլոր Եւրոպայի ըսաւ ազդու ձայնով. «Ձեռ քաշուեցէք, Օսմանեան երկիրը Օսմանցիներուն համար է։» Եւ ամէն ոք սոսկալած է այս լուրէ ձայնին պատկառ կենալ։ Այժմ, այս փոփոխութիւնը մեր երկրին մէջ կրծքի և արիւնի տարերութենէն ծագած խարսխութիւնները բառնալով բոլոր Օսմանցիները միացուց։ Եւ եթէ բոլոր ժողովուրդը իր աչխատութիւնը նուիրէ որպէս զի երկիրը յառաջդիմութեան ճամբուն մէջ յարատևէ, երաչխաւորուած է թէ արտաքին բոլոր յարձակումներէ ազատ պիտի ըլլայ։ Ուրեմն մարդ ըլլանք և մեր պարտականութիւններուն արթուն և մեր պատասխանատուութիւններուն զուարթուն ըլլանք։

Մեր եկեղեցիներուն պատասխանատուութիւնը

Քրիստոսի եկեղեցին պէտք չէ որ անտարբերութեամբ նայի այս դէպքերուն վրայ։ Նախ սա ճչմարիտ է որ այս դէպքերուն մէջ Աստուած մանաւանդ վարչութիւն մը ունի։ Անտարակոյս Աստուածոյ մէկ չնորհն է ազատութեան ղգացումը որ կայ մարդուս ներսիդին։ Նմանապէս երբ տեղի կ'ունենայ մարդոց մէջ դէպք մը որ սէր և եղբայրութիւն կը բուրէ, անիկա Աստուածակոյս կողմանէ արծարծուած է։ Վասն զի ուր որ սէրը կայ, հոն Աստուած կայ։ Մեր երկրին ամէն կողմը, եթէ մարդիկ իրարու սուր չեն քաշեր, այլ՝ իրարու եղբայրական ձեռք կը կարկառեն, կարելի չէ տարակուսիլ թէ տիկա Աստուածոյ կողմէն է։ Եւ քայ

աստի, մինչ աշխարհի պատմութեան մէջ այսօրինակ փոփոխութիւններ գրեթէ միշտ պատերազմով և արիւնհեղութիւններով ձեռք բերուած են, մեր մէջ անոնց հանդարտութեամբ և խաղաղութեամբ գործադրուիլը չկրնար դիպուածի ընծայուիլ։ Բայց թէև կը զգուշանանք խնդիրը լոկ լաւատեսօրէն նկարելէ, գէթ ցարդ տեղի ունեցող եղելութիւնները զմեզ կը համոզեն թէ անոնք բարեացակամ վարչութեան մը գործն են։ Եւ եթէ ուշադրութեամբ քննենք սա անցեալ 20—30 տարիներու միջոցին տեղի ունեցած դէպքերուն ընթացքը, անտարակոյս պիտի համոզուինք թէ անոնք ոչ թէ կոյր բաղդին, այլ՝ բարի և բարեսէր Ձեռքի մը գործն են։

Արդ, Աստուած, որ իր անհասանելի նախախնամութեամբ այս երկրին ժողովուրդը բերաւ սա ազատութեան վիճակին, սա երանելի ժամանակին, մթէ ասոր մէջ բարձր չարժառիթ մը և նպատակ մը չունի՞։

Մեզի այնպէս կը թուի թէ սա Օսմանցի ազգին առջև — որ կը բազկանայ բազմաթիւ ժողովուրդներէ և բաժնուած է երկու մեծ կրօնքներու և բազմազան յարանուանութիւններու — Աստուծոյ այսպիսի ընդարձակ ասպարէզ մը բանալուն նպատակը լոկ այն չէ որ այս երկրին ժողովուրդը աւելի հարուստ և աւելի երջանիկ ըլլայ։ Այս ժողովուրդը, ազատութեան և եղբայրութեան չնորհիւ, պարտին կրօնային կեանքի մէջ զարգանալ և թէ՛ իրենց և թէ՛ համայն մարդկային սեռին համար աշխարհի կրօնային խնդիրը լուծել, և որպէս զի բոլոր աշխարհի մէջ Աստուծոյ թագաւորութեան տարածումը ապահովուի, պարտին աշխատիլ մարդկային սեռի կեանքին և աշխարհի նկատմամբ Աստուծոյ ծրագրին ի նպաստ։ Դիւրաւ կարելի է ապացուցանել թէ ուղիղ է այս եզրակացութիւնը։ Այս երկրին մէջ, ուր Քրիստոնէութիւնը և Իսլամութիւնը ծնան զարգացան, այս երկու կրօնքները աւելի լաւ կրնան հասկնալ իրար։ Ծանօթ ճշմարտութիւն է թէ այս երկրի ժողովուրդը մեծ և խոր ազդեցութիւն ունի ամբողջ Ասիոյ և Ամերիկայի վրայ։

Ուրեմն ինչ կրնայ ըլլալ Քրիստոնեայ Եկեղեցւոյ նուիրական պարտականութիւնը։ Աղատութեանէն օգուտ քաղելով պարտիմք մեր կրօնքին ամէնէն բարձր սկզբունքները, այսինքն Քրիստոսով յայտնուած սէրը և հոգևոր կեանքը, մեր ժողովրդին ցուցնել բանիւ և գործով։ Այսօր Քրիստոնէութիւնը ներկայացնելու ենք ոչ թէ լոկ հաւատոյ դաւանութիւններով և եկեղեցական ձեւերով, այլ՝ մեր հայրենակիցներուն հանդէպ մեր վարմունքներուն մէջ բարձր նկարագիր, անկեղծ սէր և ճշմարիտ ու բանաւոր բարեպաշտութիւն ցուցնելով։ Մեր կեանքին ընթացքը գործով ցուցնելու ենք ոչ թէ ծակաչք մրցումով, այլ՝ լայնսիրտ և բարձր դաղափարի տէր անձանց վայել խմաստուն գործակցութեամբ, և մեր քաղաքական կեանքը Քրիստոսի բարձր և փառաւոր բարոյական չափանիշին համաձայն եղանակով մը վարելով և օրինակելի կեանք ապրելով պարտիմք աշխատիլ որ ամբողջ մեր ազգին կեանքին մէջ (ազգ բառը Օսմանցի նշանակութեամբ կ'առնենք) զանիկա բարձրացընող ոյժ մը ըլլանք։

Եւ մեր այս պարտականութիւնը ո՛րչափ զգուշութեան, ո՛րչափ ջանքի, ո՛րչափ ջերմեռանդ աղօթքներու կը հրաւիրէ մեզ։ Մեզի կը թուի թէ կ'արժէ որ մեր եկեղեցական ժողովները և նոյն իսկ մեր Միութեան ժողովները մօտերս նիստեր գումարեն և խորհրդակցին թէ մեր առջև բացուած գործի այս ընդարձակ ասպարէզին մէջ ի՛նչպէս և ի՛նչ ոգւով գործելու են իրենք։ Արդ ջանանք որ յառաջիկայ ձմեռուան եղանակը մեր եկեղեցիներուն համար մեծ գործունէութեան եղանակ մը ըլլայ։ Եւ մենք ուխտենք թէ հանգիստ պիտի չըլլանք մինչև որ չտեսնենք կազինոները ընթերցատուներուն և արձարանները դիշերային դպրոցներու փոխուած, և գոհ պիտի չըլլանք մինչև որ չտեսնենք մեր երիտասարդները անկրօնութեան ճիրաններէն ազատելու համար մասնաւոր ջանքեր ընող սա ազատութեան արժնցող ժողովուրդին՝ իր հոգևոր կեանքին նկատմամբ ալ արժնցնալը։

Յ. Գ. Դ.

ՇԱԲԱԹԸ

Նոր Դահլիճը Անցեալ չաբթու վերջին լուրերու ըաժնին մէջ հաղիւ յայտնեցանք հաղորդել Սահմանադրական Թուրքիոյ երկրորդ դահլճին անդամներուն անուանները, յարելով լոկ թէ նորակազմ դահլիճը մեծ խնդութեամբ ողջունուեցաւ Օսմ. մամուլէն։ Արդ, եթէ յիշուի թէ նորընտիր վարչապետ Քեամիլ փաշա Ջերմ Սահմանադրական է կէս դարէ ի վեր և քանիցս Մեծ Եպարքոսի պաշտօն վարելէ ետև վերջապէս պալատականներու դաւադրութեամբ Իզմիր աքսորուեցաւ իբրև կուսակալ նահանգին և յետոյ իր կեանքը նոյն դաւադիրներուն ձեռքէն ազատելու համար սահպատուեցաւ բարեկամ տէրութեան մը հիւպատոսարանը ապաստանիլ, և եթէ յիշուի թէ իր երիտասարդ պաշտօնակիցները իրեն դարձեալ

րակից Ազատականներ են ամէնը, տարակոյս չմնար թէ Թուրք Հայրենիքին ապագան կարող ու հաւատարիմ ձեռքերու վստահուած է։ Վստահութեան այս զգացումը զօրացնելու համար պէտք կ'զգանք յիշեցնելու թէ նորընծաւ Պատերազմական նախարար Ռէշէպ փաշա իրրև զինուորական հրամանատար Ասիրիկեան Տրիպոլիս զրկուած էր իր ազատական գաղափարները քաւելու համար։ Այս նախարարը քաջութեամբ համբաւ չհանած է Բուժմիլիի նահանգներու կռիւներուն մէջ։ Ներքին գործերու նորընծաւ նախարար Ռէշիտ Ակիֆ փաշա չատ բան կը խոստանայ հայրենիքին՝ այն անմոռանալի ծառայութիւններով զորոնք 6-7 տարիէ ի վեր մատուցած է իրրև Սըվազի կուսակալ։ Բազմիցս լսած ենք ուղևորներէ թէ այդ նահանգը, ծայրէ ծայր ինչքի, պատուի ապահովութեան կողմէ Եւրոպական երկրի մը լման ապահովութիւնը կուտայ ճամբորդին։ Դատական նախարար Հասան Ֆէհմի փաշա նախագահած է առաջին Երեսփ. Ժողովին, և մեծ վստահութիւն կը ներշնչէ իր փորձուած կարողութիւններով։ Կրթական նախարարը ծանօթ է իրրև իրաւագէտ խորհրդական։ Բայց մանաւանդ ուշագրաւ է Գաբրիէլ Էֆ. Նորատունկեանի անուանումն իրրև Առևտրական և Հանրօգուտ գործերու նախարար։ Ահա առաջին պատուղը հաւատարմութեան և եղբայրութեան մեծ սկզբունքին, որ հռչակուեցաւ Սահմանադրութեան վերահաստատմամբ։ Այսուհետև արժանիքի և կարողութեան առջև թուրքը պիտի չըլլան ցեղի և կրօնի խարութիւններ։

Հայ Նախարարը Նորատունկեան էֆ. կը պատկանի այնպիսի ընտանիքի մը, որ արդէն զաւակներ տուած է Ազգին և Պետութեան օգտակար։ Ծնած է 1852 Նոյ.ին, Իւսկիւտար։ Նախնական կրթութիւնը ստացած է Գատըքէօյի Ֆրէրներու վարժարանին մէջ։ Մտած է նախ առևտրական ասպարէզը, բայց փութով թողած է զայն և մտած է պետական ծառայութեան մէջ, ուր իր ուսումը կատարելագործելու պէտք ղգալով՝ դացած է Փարիզ 1870ին և վեց տարուան մէջ պատրաստուած է դիւանագիտական ասպարէզին, հետևելով նախ Սորպոնի և Գոլէժ տը Ֆրանսի դասընթացքներուն և ապա Փարիզի Իրաւագիտական Համալսարանին ու քաղաքական գիտութիւններու դպրոցին։ Իր ուշիմութիւնը և տաղանդը կանուխ ի յայտ բերաւ և, դեռ 24 տարեկան, պաշտօնի կոչուեցաւ, հետզհետէ պատիւէ պատիւ բարձրանալով։ Վարձատրուած է Օսմանիյէ առաջին և ականակուռ Մէճիտիյէ պատուանշաններով և բազմաթիւ չքադրամներով։ Ունի նաև Պարսկական, Սերպիական, Ռուսական, Ֆրանսական, Իտալական, Գերմանական և այլ բարձր պատուանշաններ։ Իր մասնագիտութիւնն է մանաւանդ ուսումնասիրութիւն օտար կառավարութիւններու հետ կնքուած Օսմ. դաշնագրութիւններու, զորոնք երկու հատորով Ֆրանսերէն հրատարակեց 1898ին և 1900ին։ Ասոր համար դրեթէ միշտ աշխատակցած է առևտրական դաշնագրի կնքման յանձնաժողովներու, և մասնակցած է օտար ընկերութիւններու կողմէ յարուցուած ամէն խնդիրներու կարգադրութեան։ Ոչ սակաւ գործունէութիւն ունեցած է նաև ազգային շրջանակի մէջ, ինչպէս ծանօթ է լրագրի ընթերցողներու։ Եւ անաղարտ ու մաքուր անուն մը չհանած է՝ ամենափափուկ շրջաններու մէջ իսկ ազգային պաշտօններէ խոյս չտալուն համառակ։ 1885է ի վեր կ'ատենապետէ Ծովմ. Իմմիւեանց դրական յանձնաժողովին և խզճի մտօք կը վարէ այդ պաշտօնը։ Կ'ատենապետէ նաև Սանասարեան Վարժարանի Կ. պոլսոյ խնամակալութեան, Սովեալներու յանձնաժողովին չարունակ կուԹիւնն եղող արհեստից վարժարանին և Գարակէօզեան Կտակի Մխայ. Յանձնաժողովին։

Եղբայրակցութիւն Անցեալ կիրակի գիշեր Իզմիրի Փոնը Իզմիրէ ՀԵՂ Հայրենիքը Քրամէֆ Փալէսի մէջ Օսմ. եղբայրակցութիւնը փառաւոր կերպով տօնած է՝ հացկերոյթ մը տալով քաղաքին Օսմ. սպաներուն և քաղաքային ու զինուորական բարձրաստիճան հրաւիրեալներու։ Զինուորական նուագախումբը ամբողջութեամբ մասնակցած է սոյն հանդէսին ի պատիւ Հայոց, որոնք ևս վարձած էին մանաւանդ նուագախումբ մը։ Տեղւոյն Դաշնակցական Ընկերան անդամ Շէֆքիլ պէյ կրակոտ բոց ոճով մը խօսած է ի վեր հանելու համար թէ Հայերը Թուրքին գարաւոր բարեկամները և եղբայրները եղած են և թէ Թուրք տարրը երախտադիտութեամբ տոգորուած է Հայերու հանդէպ։ Ուրիշ բանախօսմը չկրցած է թէ Հայերը ընաւ չեն խորհած իրենց Թուրք եղբայրներէն անջատուիլ, և օրինակներով հաստատած է թէ Թուրք ազգին կը պարտին իրենց դարաւոր գոյութիւնը։ Բայց նշանակելի է մանաւանդ աքսորէ նոր վերադարձած Ծովմ. Հիւանի փաչայի ճառը, որմէ կը փորձուինք հատուած մը քաղել. «Թող ներեն մեզի Հայերը իրենց կրած զրկանքներուն, չարչարանքներուն և հալածանքներուն համար։ Բայց իրենցն է յանցանքը։ Վասն զի, դժբախտաբար թէ բարերախտաբար, 30 տարի կանխեցին մեզ իրենց յառաջդիմութեամբ։ Մենք

Թուրքերս ընդօրինակող ազգ մը ենք, իսկ դուք սահմռող։ Դուք մեզմէ առաջ բացիք ձեր աչքերը. ահա բուն չարժառիթը մեր կողմէ ձեր հալածուելուն։ Հիմա սակայն, 30 տարի ետքը, երբ մեր ալ աչքերը բաց են, ձեզմէ բաղկատարած կը խնդրենք իբրև եղբայրներ ճանչնալ մեզ, ներել մեզի, մոռնալ անցեալը և միայն մէկ նպատակ ունենալ — եղբայրութիւն, ազատութիւն և սէր հայրենիքին»

Նոյնին յաջորդեց Շէյխ-ի-Իսլամ Զիւնուրեան վարժարանին կողմէ իբր 3—4 տարեկան սպաներ Շէյխի Հայոց գերեզմանոցը եկան իրենց յարգանքները մատուցանել ազատութեան Հայ նահատակներուն։ Հոգեհանգստեան արարողութենէն ետքը Տ. Հմայեակ Արքպսկ. ազգու քարոզով մը ցոյց տուաւ թէ այս հողակոյտերը չեն ներկայացներ Հաւատարութեան և Եղբայրութեան սկզբունքին համար զոհուածներուն ամէնը։ Թուրքիոյ ամէն կողմը այսպիսի հողակոյտեր կան և ծովերը կուլ տուած են անհամար Թուրք անձնուէրներ, որոնց ամէնը մէկ նպատակ ունէին–սէր և եղբայրութիւն ամրապնդել, Ասպա, չեչտելով թէ ազգը պիտի թէ երկրին չարը գաղափարի և զգացումներու միութեան մէջ է, ըսաւ թէ հոս կ'ուխտենք հաւատարիմ մնալ այդ գաղափարին և օրհնեց Հայ և Իսլամ նահատակներու յիշատակը։ Պատուիրակութեան ներկայացուցիչները պատասխանեցին հայրենասէրնչ ճառերով և յորդորեցին անյիշաչարութեամբ թաղել անցեալը և միասիրտ ու միահոգի աշխատիլ այսուհետև Հայրենիքին ճշմարիտ բարօրութեան համար։ Արեւամուտէն ետքը, մինչ բազմութիւնը կ'ուղղուէր դէպ ի գերեզմանոցին դուռը, Գէորգ Վրդ. Սալանեան Հայերէն խանդավառ ուղերձ մը խօսեցաւ գերեզմանատան չէնքի պատգամէն և Հայ փառաբան մը մեծ յաջողութեամբ թարգմանեց զայն անմիջապէս։ Նկարակ ըլլալ պէտք էր ըմբռնելու համար թէ վերջին մէկ երկու չաբթուան ընթացքին մէջ զգացումներու և գաղափարներու ինչ յեղաշրջում տեղի ունեցած է չնորհիւ օրհնաբեր Սահմանադրութեան։

Համբերել սորվելու համար նոյնքան վարժութիւն հարկ է որքան երաժշտութիւն սորվելու համար։ Եւ մենք չարունակ մեր դասերը կը կորսընդունենք երբ ուսուցիչը կու գայ։ — Ծանծաղամիտ մարդիկ չեն կարող նկարիչ ըլլալ։ Ոչ ոք երբեք արուեստագէտ եղաւ լոկ ճարպիկութեամբ կամ մանուածոր տաղանդով։

ՆԵՐՔԻՆ ԿԵԱՆՔ

ՏԱՐԲԵՐ է կրօնական համոզում ունենալը և տարբեր՝ միևնոյն օրէնքին տակ ապրիլը։ Սահմանադրութեան այս լոյսը Ցիսուսի Այլակերպութեան չնորհն է, զոր այսօր կը վայելէ Հայ Եկեղեցին. այդ ճրագը կրնայ մարիլ. աղէկ ըմբռնենք. վասն զի այդ արձակումը կրնայ փոխարկուիլ կապանքի։ Զգոյշ կենանք բոլոր այն բաներէն որոնք կը խաթարեն մեր նորաստաց երջանկութիւնը և կ'ըլլան խաթկանք և մոլորութիւն. պէտք է ներգործենք և ապահովունք, սիրենք ղիրար։ Բիչ մըն ալ մանկական սրտմտութիւնները դադրեցնենք։ Անպիսիներ որոնք իրենց երջանիկ օրերուն մէջ ալ տխուր անցեալին կ'անդրադառնան, տակաւամիտներ են։ Երջանիկը չպոռնայ, երջանիկը երբեք չյոհնայէր, երջանիկը չխոժոռիր, երջանիկը ընդհատիր, երջանիկը չպղծեր. երջանիկը կ'ապրի, երջանիկը կը հըճծոի, երջանիկը կ'ապրեցնէ։ Եթէ երջանիկ ենք, անոր համար է որ այսօր ազատութիւն կը վայելենք կայս. կառավարութեան չնորհիւ։ Ես չեմ հաւատար անոնց որ տակաւին սպառնալիք ունին իրենց սրտին մէջ։ Մարդ պիտի ինտուէք ճակատներ համբուրելու և ոչ թէ թքնելու։ Արդէն խոնարհած են անոնք. լրիւ հարկ կայ թքնելու։ Անոնք իրենց սրտին խորը կ'զգան թէ Հայոց փրկութեան առաջին ձայնը այնքան հրճուեցուց զիրենք և Սզդին փրկութեան դրօշը ծածանեցաւ։... երբ ազատութիւն չունէինք, ինչեր կորսնցուցինք. չանանք անոնց տեղը լեցնել և դարմանել այն ամէն վտանգները որոնց մէջէն անցանք։ Ոչ թէ տակարները ճմլելով, այլ դրկախառնուելով այն մարմինին հետ որ քիչ մը վերջը թերևս իր բոլոր ուժերովը պիտի քայքայուէր։ Ցօչօտուածը պիտի երթայ կորուստի. դուք կենդանի նչխարները այդ մարմինին, նայեցէք որ չունչ տաք անոր, ապրեցուր համար սիրով, ուղղութեամբ, բարութեամբ և այնպիսի համեստութեամբ որով երբեմն մեր գլուխը կը խոնարհեցնէինք և կորաքամակ կը քալէինք. նոյն համեստութիւնը պահենք հիմա երբ ճակատնիս վեր առնուած է։ Սխալ չէ ըսել թէ Հայուն նկարագիրն է համեստութիւն։ Հիմա որ լոյսի և ցնծութեան չրջանին մէջ ենք, ամբարհատաճ քալուածքներով պէտք չէ որ երթանք. ազատան խորհինք, մեր անցեալ կեանքին անդրադառնանք, ոչ թէ անհատական հաշիւներով զբաղինք. մեր Թուրք եղբայրներուն դրօշին, յաղթանակին, բարձրացումին պէտք ունինք. առանց անոնց հետ մէկտեղուած ըլլալու՝ չապահովուիր ոչ մէկ բան։ Երկրին օրէնքը մէկ է. կայսրը մէկ է. երկրին չահերը մէկ

են. երկրին ապագան անոնցմէ և մեզմէ կախում ունի։ Նիւթական կողմը պէտք չէ որ վնասենք, այլ հոգեկանը։ Աչխարհէն բաժնուած հոգիները կանչեցէք և անոնք պիտի մօտենան ձեզի՝ Այլակերպութեան լերան վրայ։ Անոնց հարցուցէք թէ ո՞վ կը մնայ իրենք երբ հազարաւոր տարիներու արիւնովը վաստկուած ազգութիւն մը կոխոտենք։ Ջանանք, ով Հայ եղբայրներ, խղճի, յառաջդիմութեան, ազատութեան և ճչմարտութեան օրէնքը հաչտեցնել Աստուածային Օրէնքին հետ։ Թեթև ընթացքներէ կը զգուշացնեմ։ Քաղաքական, ընկերային այս կամ այն ըմբռնումներով մեծերը չընկլլայ որ անտրգենք, օրէնքը խաղալիք ընենք, հապա խղճի ձայնով ու գիտակցութեան ոգիին լուսաւորութեամբ քալենք ոչ մնափառութեամբ, ոչ ունայնամտութեամբ։ Խաղաղութեան մէջ է մեր փրկութիւնը։ Մեր միութեան և սիրոյն մէջ է մեր յառաջդիմութիւնը։ Օամ. երկրին հաւատարիմ՝ անոր գրօչին բարձրութիւնը ողջունենք։ Մամուլին ազատութեամբը հանդերձ Հայ խմբագրապետներու հետ համաձայնեցանք, որպէս զի ժողովուրդին որևէ դրգռիչ բաներ չտան, որպէս զի մեր պատանիները իրենց եռանդին մէջ ապերասան ընթացք մը չունենան և ընդհանուր Ազգին խաղաղութեան, անոր բարօրութեան օրերուն մէջ վնաս՝ մը չբերեն, ոչ ալ ատելութիւն մը հրահրեն իրենց վրայ։ Ազգին գաւակները պէտք է չափ մը դնեն իրենց զգացումներուն, և չատ պոռթկալուն չափ ալ՝ զգան սրտի և մտքի հանդարտութիւնը պահելու առաւելութիւնը։ Հետևաբար, եղբայրներ, այս առիթով ալ կ'ողջունեմ ձեզ։ Այսօր իբրև Վարդավառի օր, որ իր քաղցրութիւններովը կը լեցնէ զմեզ, չենք ուզեր զայն դարձնել հեթանոսական օրներու զգայասիրութեան։ Ես կ'անդրադառնամ այն աղաւնին որ Աստիւածն է և այն վարդը որ Աստղկանն է. կարմիր աղաւնին՝ որ չունչն է նահատակներու հոգիներուն, և վարդը որ ներկուած է անոր կարմիր արիւնով՝ պիտի բերեմ ձեզի, որ զարդը պիտի ըլլայ ձեր կեանքին։ Երբ նահատակներուն ճչմարիտ զգացումով լեցուած էք, անոր ականջ դրէք մէկ մը, տեսական ընենք անոնց փառքը և աղօթենք վեհ. Կայսեր համար։ Տէրը հաստատուն պահէ զմեզ և թող տանի դէպ յերուսաղէմ, ուրկէ է որ պիտի ըլլայ ձեր ելքը ձեր փառքին ու բարձրացումին, փառաւորելու համար Ամենակալը։ Ամէն։

Իւսկիւտար ԵՂԻՇԷ ԵՊՍԿ. ԴՈՒՐԵԱՆ

ՊԱՏԿԵՐՆԵՐ

ԿԵԱՆՔ ԱԶԱՏՈՂ ՄԸ

Ան էր արքեպս, հայհոյիչ Բրիտանացի նաւաստի մը, որ աչխարհի չրջանը կատարած էր և ձգած էր գրեթէ ամէն նաւ որուն մէջ ծառայած էր երբեք, բայց ի երկու դժնդակ տարիներէ երբ ծառայեց Բրիտանական նաւատորմին մէջ։

Ամէն կերպ վարձատրութիւններէ ետև հասաւ Մեծ Լիճերը և հոն նաւաստի եղաւ վաճառական չոգենաւի մը մէջ։ Ինք քաջառողջ նաւաստի մըն էր, բայց կարդալ գրել չէր գիտեր մինչև որ եղաւ նաւու մը հրամանատար։ Ան ատեն սկսաւ քիչ մը ուսում սորվիլ Շիքագոյի դիչերային մէկ դպրոցին մէջ։

Գիչեր մը երբ իր նաւը նաւահանգիստը կը գտնուէր, խումբ մը կիներ այս մարդէն խնդրեցին որ իրենց թոյլ տայ կրօնական պաչտամունք մը կատարել նաւին մէջ, և կոչտ նաւապետը արտօնեց, և ժամանակ մը ունկնդրեց անոնց երգերուն և զուարճացաւ անոնց քարոզութեամբ, որ քիչ մը արտառոց էր։ Բայց լոկ հաճոյք զգալով չբաւականացաւ, այլ մանաւանդ ուչադրութիւնը դրաւեցին կիներուն չարժառիթը և անոնց ձեռնարկած գործը, և անոնց ըսած մէկ բանը իր սրտին թափանցեց։ Ինք մոլեկան կեանք մը վարած էր և գիտէր այդ բանը։ Գիտէր նաև թէ իր կեանքին նման կեանքեր ի՛նչ վախճան կ'ունենան սովորաբար, և զգաց թէ նաւապետ մը ի՛նչ ազդեցութիւն կ'ունենայ իր նաւաղներուն վրայ։ Հուսկ յետոյ անոր յամառ կամքը տեղի տուաւ, և իր նաւին տախտակամածին վրայ ծունկի վրայ եկաւ մինչ կիները աղօթք կ'ընէին իրեն համար և երկինք կը վերառաքէին չնորհակալութեան աղաղակ մը անոր սրտին փոփոխութեանը համար։ Եթէ այդ դարձին վրայ անոնց ուրախանալուն չներող մը կար, նաւապետը չէր այն։

Ի՞նչ ընելու էր նաւապետը։ Անոնք երկար չըսպասեցին իրեն ըսելուն։ Ինք չար կեանք մը ապրած էր։ Ամենայն հաւանականութեամբ երկար տարիներ պիտի չապրէր ինք։ Պէտք չէր որ ժամանակ անցընէր։ Պէտք էր որ ինք անձամբ քարոզէր Աւետարանը, որ զինք ազատած էր արքեպսութենէ և մեղքէ։ Եւ նաւապետը ըրաւ այդպէս։

Ուր որ իր նաւը կը կապէր գիչերը, հոգևոր ժողով մը կը գումարէր. և որովհետև իր նաւաղներէն ոմանք դարձի եկած էին, նաև կ'ընդունէր ուրիչներ որոնք բարեպաչտ էին, և Բրիտանեայ նաւաստիներու այս խումբը պատմներ կատարեց լիճերուն վրայ։

Նաւապետը 1870ին էր որ Թողուց իր չար կեանքը։ Ամուսնացաւ Սկովտացի յոյժ բարեպաշտ կնոջ մը հետ, որ չատ օգնեց անոր, և երկուքը միասին նաւարկեցին իրենց կեանք փրկողներ։ Ժամանակ մը յետոյ նաւը Թողուցին, և նաւապետը չոգենաւ մը գնեց Ցնծալի Լուրեր կոչուած։ Այս չոգենաւով նաւարկեց Մեծ լիճերուն վրայ, և ո՛ւր որ հանդիպէր, կը քարոզէր։ Մր. Մուտի ծանօթացաւ անոր և սիրեց զայն։ Տր. Կուտուին քաջալերեց զանիկա, և ի վերջոյ զանիկա աւետարանիչ ձեռնադրել տուաւ։ Եւ անիկա երեսունըհինգ տարի քարոզեց Աւետարանը վայրի, ատաղձի նաւահանգիստներէն, և հանածոյ կրող նաւերու մէջ և նաւաքարշ չոգենաւերու և ցորեկնաբարձ նաւերու և նաւերու սենեակներուն մէջ։

Համեստ էր և խոյս կուտար հրապարակի վրայ ճանչցուելէ. բայց ժամանակ ժամանակ կը մտնէր Մուտիի աղօթաժողովին մէջ ի Շիքակօ, և անոր խօսուածքին մէջ բան մը կար որ կը ներշնչէր ա նոր ունկնդիրները։

Մեռաւ քանի մը ամիս առաջ։ Փոթորիկի և առագաստանքներու ուժգնուն տարիներ ձերմկցուցած էին նաւապետ Հէնրի Պընտիի մազերը և ակօսներ բացած էին անոր ճակատին վրայ, բայց անոր սիրտը երիտասարդ էր և անոր յոյսը հաստատ մնաց մինչև վերջը։

ՅՕԴՈՒԱԾԱԳԻՐՆԵՐՈՒ ԲԱԺԻՆ

ՄԱՐԴ ԵՒ ԲՈՒՍԱԿԱՆ ԱՇԽԱՐՀ
Փրոֆ. Ց. Ց. Մանչուճեան, Մոլըսան

Ե

Նիթրօ—պաքթէրինի մեթոդը հետեւեալ նկատումներով գոհացուցիչ եղած է.

1. Այս կերպով մշակուած բուսականները աւելի չուտ կը զարգանան։ Յայտնի է թէ կանուխ ելլող բանջարեղէնը կամ արմիկը, եւն., ամէն տեղ իբրև նախախայրիք (Թուրքանատա) կը նկատուի և յարգի է. այսինքն չահաւոր է հողագործին համար։

2. Արտադրուած բերքը տեսակով աւելի ընդէր կ'ըլլայ։ Եւ բնապէս աւելի լաւ գնով պիտի ծախուի ընաիր բերքը։

3. Բերքին քանակը շատ կ'աւելնայ։ Զայս բազմաթիւ երկու օրինակով միայն։

Մէկ արտաւար հողը առանց աղբի 1,500 հազարաւակրամ առուտուր տուած է։ Փոխանակ աղբի 20 հզրկրմ. բորակ (կիւհէրչիլէ) դրուելով 2,135 հզրկրմ. առուտուր տուած է։ Միւնոյն հողը 30 փարայի նիթրօ—պաքթէրինով 2,790 հզրկրմ. առուտուր տուած է։ Նմանապէս մէկ արտաւար հողի 60 դահ.ի բորակ դնելով 240 հզրկրմ. սիսեռ առնուած է։ Իսկ 30 փարայի նիթրօ—պաքթէրին դնելով սիսեռին բերքը 584 հզրկրմ. եղած է։

4. Արտը յաջորդ տարիներն ալ առաջուընէ աւելի բերրի կ'ըլլայ։ Եթէ տարի մը արտի մը մէջ խմորեալ առուտուր կամ վիդ (պուրչագ) ցանուի, չխմորուած արտերու բաղդատմամբ յաջորդ տարին բերքը, եթէ քամբակ է, առ հարիւր աւելի քան 40, եթէ փաթաթէա՝ առ հարիւր 50, եթէ ցորեն՝ 46, վարսակ՝ 300, և հաճար՝ նոյն իսկ 400 աւելի կ'ըլլայ։ Առաջին բերքին, այսինքն առուտուրին կամ վիդին, վրայ յաջորդ տարուան ազդեցութիւնը առ մէն մի արտաւար 135 դահեկանի բորակ դնելու հաւասար կ'ըլլայ։

5. Եթէ խմորեալ խոտի սերմ ցանուի խոպան կամ աւազուտ տեղեր, ասոնք կանաչ մարգագետիններու կը փոխուին և կ'ըլլան զեղեցիկ լեռնադաշտեր։

Ընդարձակ երկրագործութիւն ունեցող երկիրներու մէջ կենդանիներուն Թրիքը կամ ծիրտը չքաւոր արտերուն։ Վաղեմի դարերուն միջոցին Ովկիանոսի զանազան կղզիներուն մէջ կուտակուած Թռչունի ծիրտը (կուանօ) ապահելու վրայ է։ Չիլիի կողմերու անապատներուն մէջ գտնուած բորակի կոյտերը հատնելու մօտ են։ Ուստի հողը պաղաբեր ընելու համար նոր միջոցներ գտնել պէտք է։ Եւ ահա նիթրօ—պաքթէրինի մանրէները օդէն պարարտացուցիչ հայթայթելու ամենէնտիր միջոց են։ Մէկ արտաւար գետնի վրայի օդին մէջ, տեղին համեմատ, 6,000—7,000 տակառաչափ բորակածին կը գտնուի։ Մէկ տկոչփ. բորակածինը հաւասար է 6.07 տկոչփ. բորակի. և բորակը չատ աժան հաչուելով, մէկ տկոչփ.ը 12 Օսմ. ոսկի, իւրաքանչիւր արտաւար գետնի վրայ 72,000—84,000 Օսմ. ոսկիի չափ արժէքով աղբի դրամագլուխ կայ։ Եթէ ուրիշ միջոց չգործածուի երբեք, իւրաքանչիւր արտի վրայի օդը այդ արտը առնուազն 98,000 տարի աղբելու բաւական է. անկէ աւելին ալ, ըստ իմ խոնարհ կարծեաց, պէտք չէ մեզի։

Աչխարհի բերքը աւելցնելու ուրիշ մէկ միջոցն ալ է օգտակար վիճակի մը բերել այն տեղերը զոր անկարելի է մշակել այժմ երաշտութեան պատճառաւ։ Ամերիկեան Քոլորատօ, Քանզաս, և Թէքսաս նահանգներուն մէջ 4½ միլիոն արտաւար հող կայ, որ ձիւնի, անձրեւի նուազութեան պատ-

ճառաւ մշակութեան աննպաստ է և միայն ձիու և արջառի իբրև արօտ կը գործածուէր։ Տասը—տասնհինգ տարիներէ հետէ այդ կողմերը Քէմպըլեան մեթոտ կոչուած երկրագործական մեթոտի մը չնորհիւ հիմա կարելի եղած է առատ բերք հաւնել։ Ունէ տեղ ուր իջած տարեկան խոնաւութիւնը 25—30 հարիւրորդամեթր կ'ըլլայ, կամ ուր կարելի է որ արջառ արածելու բաւական խոտ բուսնի լինքնին, կարելի է նաև մշակութիւն ըստ Քէմպըլեան մեթոտին։ Ինչ որ պէտք է՝ մասնաւոր չոգեզործիներով դործող գութաններով հասարակ հողագործին վատնած աշխատութենէն չատ մը աւելի աշխատութիւնն է։ Գլխաւորապէս անձրեւային եղանակէն անմիջապէս ետքը այդ մասնաւոր դործիքներով հողը կէս կանգուն խորութեամբ կը ծեծուի և կը կարծրացուի, իսկ անոր վրայ եկող հողը փոչի վիճակի կը վերածուի։ Անկէ ետքը ամէն անձրեւէ ետքը արտին երեսը փայտատով կը մանրուի և այսպէս կը չարունակուի մինչեւ որ ցանքը հողը հովանաւորէ։ Հողին ներքնէը կարծրացած ըլլալով ջուրը կը ծծէ և կը պահէ. և, որովհետև վրան բարակ փոչիի նման է, կ'արգելուի խոնաւութեան չոգիացումը։ Թէև այս մեթոտը չատ աշխատութիւն կը պահանջէ, բայց որովհետև ցանքին արմատը խոնաւ կը պահէ, բերքը կ'ապահովուի։ Իսկ երբ ջրոտ արտերը տարի մը երաչտութեան մատնուին, պարապ կը թողուին։ Այս մեթոտին ամէնէն լաւ յարմարող ցորենն է Հաթաթնայէ ցորէն կոչուածը, որ Ռուսիոյ չոր տեղերուն մէջ աղէկ կը զարգանայ։ Մինչ Քանզասի 132,000 արտավար մէկ ագարակէն մէկ անգամ միայն լաւ բերք առնուած է 14 տարի հասարակ մեթոտով զայն մշակելէ ետքը, և 13երորդ անգամուն սերմին համարժէք բերք հազիւ եղած է, վեց տարի առաջ Քէմպըլի մեթոտը սկսուած և չարունակ վեց տարի լաւ բերք առնուած է։ Մինչ քով քովի գտնուող ագարակներու մէջ ջրարբի արտեր մէկ դրիւ սերմի դէմ 35—40 դրիւ կու տան, չոր արտեր նոր մեթոտի համաձայն մշակուելով 90—100պատիկ բերք կու տան։ Այս փորձերուն հետևանքն այն եղած է որ հիմա հողը յարգ ստացած է։ Մինչ առաջ Թէքսասի մէջ մէկ արտաւար գետինը 16 դահ.ի կ'առնուէր, հիմա 65 դահ. կ'արժէ, և հետզհետէ կը բարձրանայ գինը։ Թէև այս աստիճան պտղաբերութիւն զօրաւոր քանի մը հողերու յատուկ է, բայց տարակոյս չկայ թէ ուրիշ երկիրներու մէջ ալ այս մեթոտով փոքր ի շատէ օգուտ պիտի քաղուի։

(Թուրքերէն Ա.-Եպաքեբէ)

Ա.ԶԳԱՅԻՆ ՍԱՀՄԱՆԱԴՐՈՒԹԻՒՆ ՀԱՅՈՑ

Եթէ առաջին անգամ քուէից բացարձակ առաւելութիւն չդոյանայ, երկու առաւելագոյն քուէ ստացողաց անունները Տեղապահին կողմէն Ընդհանուր Ժողովոյ անդամներուն կը ծանուցուի. և երկրորդ քուէարկութիւնը օրինաւորապէս այն երկուքին վրայ կ'ըլլայ։ Այս երկրորդ քուէարկութեան ատեն Ազգային Երեսփոխաններէն անոնք որ չկրնան ներկայ գտնուիլ, կարող են իրենց քուէները ստորագրեալ և կնքեալ նամակաւ առ Ժողովն ուղարկել, կա՛մ Տեղապահին և կա՛մ ընդհանուր Ժողովոյ Ատենապետին ուղղելով գայն։ Քուէները յատուկ քուէատուփի մը մէջ դրուելէն ետքը՝ քուէահամարը կ'ըլլայ Ընդհանուր Ժողովոյ դիւանին ձեռօք, և սոյն Ժողովոյ մէջէն ընտրուած չորս եկեղեցական և չորս աշխարհական քննիչներու ներկայութեամբ։ Եթէ պատահի որ երկրորդ անգամ քուէարկութեան մէջ երկու անձանց հաւասար քուէ ելնէ, այն ատեն երկուքէն մէկը վիճակաւ կ'ընտրուի։

Յօդ. 3. Ընտրութիւնը կատարուելէն ետքը տեղեկագիր մը կը չինուի՝ զոր բոլոր բազմականք կը ստորագրեն. և Տեղապահի միջնորդութեամբ բարձրագոյն Դրան կը մատուցուի. և Պատրիարքը կը հաստատուի ըստ վաղեմի սովորութեան՝ կայսրհրամանին համեմատ։

Յօդ. 4. Ընդհանուր Ժողովը հիւանդանոց դիր կ'ուղարկէ Պատրիարք ընտրուած անձին քանի մը անձանց ձեռօք՝ եթէ Կ. Պոլսոյ մէջ է, և յատուկ հրաւիրակաւ՝ եթէ Կ. Պոլիսէն դուրս տեղ է։ Նորընտիր Պատրիարքը, այս հրաւիրանոց գիրը առնելով, Պատրիարքարան կու գայ և Մայր Եկեղեցւոյ մէջ Ընդհանուր Ժողովոյ առջև հանդիսաւոր ուխտ կ'ընէ սոյն օրինակ. «Առաջի Աստուծոյ և իմ ներկայութեան Ազգային Ժողովոյս՝ հրապարակաւ կ'ուխտեմ հաւատարիմ մնալ Տէրութեան և Ազգիս, և ճշմարտապէս հսկել Ազգային Սահմանադրութեան անթերի դործադրութեանը։» Անմիջապէս՝ Տեղապահին պաշտօնը կը դադարի, և նորընտիր Պատրիարքը Բարձրագոյն Դրան հրաւէրին վրայ՝ ուղղակի Օգոստափառ Կայսեր կը ներկայանայ, պաշտօնական կերպիւ իր պաշտօնը կը հաստատուի, և Բարձրագոյն Դուռը երթալով՝ կը ծանուցուի։

Յօդ. 5. Եթէ Պատրիարքը Սահմանադրութեան տրամադրութեանցը հակառակ չարժի կամ վարուի, ամբաստանութեան տակ կ'ընկնի։

Յօդ. 6. Պատրիարքին վրայ ամբաստանութիւն ընելու՝ միայն Ընդհանուր Ժողովը և Կրօնական ու Քաղաքական ժողովները իրաւունք ունին։ Ամբաստանող կամ բողոքող ժողովը, Բարձրագոյն Դռնէն հրաման առնելով, Պատրիարքէն կը խնդրէ որ Ընդհանուր Ժողով գումարէ։ Եթէ Պատրիարքը ասոր դէմ կենայ, եղելութիւնը կրկին անգամ Բարձրագոյն Դրան իմաց կը տրուի, որ այն տեղ բողոքին համեմատ՝ Կ. Պոլսոյ մէջ գտնուող եպիսկոպոսաց երիցագոյնին նախագահութեամբը Ընդհանուր Ժողով գումարելու հրաման կուտայ։ Ընդհանուր Ժողովը, իր մէջէն հինգ եկեղեցական և հինգ աշխարհական ընտրելով, տասն հոգիէ բաղկացեալ քննիչ Ցանձնաժողով մը կը կարգէ։ բայց պէտք է որ այս քննիչներուն մէջ ամբաստանող կամ բողոքող անձանցմէ մարդ չգտնուի։ Քննիչ Ցանձնաժողովը եղած ամբաստանութիւնները քննելէն ետքը տեղեկագիր կուտայ Ընդհանուր Ժողովոյն, որ կ'որոշէ խնդիրը դատի քուէարկութեամբ։ Այս որոշումը պարունակող թուղթը պէտք է տտորագրուած ըլլայ որոշման կողմը քուէ տուող ժողովականներէն. և եթէ անով Պատրիարքին հրաժարութիւը վճռուած է, երկու Ժողովոց տեղապահները Նախագահ Եպիսկոպոսին հետ Պատրիարքին երթալով՝ յիշեալ թուղթը անոր կը ներկայացնեն, որ այն ժամանակ Աղդին որոշ կամքը իմանալով հրաժարականը տալու պարտաւորեալ է։ Իսկ եթէ չուզէ տալ, Բարձրագոյն Դրան իմաց կը տրուի որ պաշտօնէն կը ձգէ Պատրիարքը։

Յօդ. 7. Հրաժարեալ Պատրիարքը վիճակաւոր եպիսկոպոսաց կարգը կ'անցնի, և անոր վրայ ըստ կանոնի պէտք եղածը կը տնօրինուի Ատեն Ժողովոյ կողմէն։

ՊԱՇՏՕՆ ԵՒ ՊԱՐՏԱԻՈՐՈՒԹԻՒՆՔ

Յօդ. 8. Պատրիարքին պարտաւորութիւնքն են Սահմանադրութեան սկզբանց համեմատ վարուիլ, և անոր ամէն կէտերուն ճշդիւ գործադրութեանը ուշի ուշով հսկել։ Պատրիարքը իրեն եկած գործերը ո՛ր Ժողովոյ որ կը վերաբերի՝ այն Ժողովոյն կը յանձնէ քննութեան և որոշման համար։ Ժողովոյ մէջ որոշուած գործոց վրայ Պատրիարքին Թէքէլեները և կամ ուրիշ պաշտօնական գրութիւնները վաւերական և գործադրելի չեն կրնար ըլլալ, եթէ որոշող Ժողովոյն կողմէն ալ կնքեալ և ստորագրեալ չըլլան։ Իսկ երբ սահմանական գործ մը պատահի, որոյ անյապաղ տնօրինութեանը համար կարելի չըլլայ մինչև Ժողովոյն գումարման օրը սպասել և կամ արտաքոյ կարգի Ժողով գումարել, Պատրիարքը կրնայ պէտք եղածը ինքնին տնօրինել, իր վրայ առնելով պատասխանատուութիւնը։ Բայց պարտաւորեալ է եղելութիւնը արձանագրել տալ կանոնաւոր կերպիւ, և ո՛ր Ժողովոյն որ կը վերաբերի՝ անոր յաջորդ նիստին ներկայացնել վաւերացման համար։

Յօդ. 9. Պատրիարքը, իր բացակայութեան ատեն Աղգային Ժողովներու մէջ տրուած որոշումները պարունակող թուղթը դեռ չստորագրած, կարող է անոնց վրայ իր դիտողութիւնները յայտնելով՝ խնդիրը կրկին քննութեան յանձնել։ Իսկ այս վերաքննութենէն ետքը պարտաւորեալ է նոյն թուղթերը ստորագրել, եթէ տրուած որոշումը Սահմանադրութեան տրամադրութեանցը անհամաձայն չգտնէ։

Յօդ. 10. Պատրիարքը կրնայ Սահմանադրութեան սկզբանցը համեմատ չը վարուող եկեղեցականի մը, վարժապետ մը, եկեղեցւոյ, վանքի, դպրոցի կամ հիւանդանոցի գործակալ մը պաշտօնէն հանելու առաջարկութիւն ընել ձեռնհաս Ժողովոյն կամ Խորհրդոյն։

Յօդ. 11. Պատրիարքը իրաւունք չունի ինքնին լուծել և փոխել կրօնական և քաղաքական Ժողովները և անոնց վերաբերեալ Խորհուրդները։ Բայց երբ տեսնէ թէ անոնցմէ մէկը Սահմանադրութեան սկզբանց հակառակ ընթացքի մէջ է, առաջին անգամին բացատրութիւն կ'ուզէ այն Ժողովոյն կամ Խորհրդոյն Ատենապետէն. երկրորդին՝ իմաց կուտայ անոր ապօրինաւոր ընթացքը և կանոնապահութեան կը հրաւիրէ զայն. իսկ երրորդին՝ Ընդհանուր Ժողովոյն կը դիմէ, եթէ ամբաստանեալն Աղգային Ժողովներէն մէկն է, կամ քաղաքական Ժողովոյն կը դիմէ, եթէ Խորհուրդներէն մէկն է, պատճառները ցուցնելով՝ ամբաստանեալ Ժողովոյն, կամ Խորհրդոյն լուծումը կ'առաջարկէ։

Յօդ. 12. Պատրիարքը, Աղգային տնտեսութեան իրեն յատկացեալ ամսական ունենալով, ինք կը տեսնէ Պատրիարքարանին ներքին ծախքը։

Բ. ՊԱՏՐԻԱՐՔԱԿԱՆ ԴԻՒԱՆԱՏՈՒՆ

Յօդ. 13. Պատրիարքարանի մէջ Դիւանատուն մը պիտի հաստատուի պէտք եղած Աղգային գրութեանց յատկացեալ։ Այս դիւանատունը երեք գրասենեակի պիտի բաժնուի։ Ա. Թղթակցութեան գրասենեակ, որ Պատրիարքարանէն ուղարկուած և Պատրիարքարան եկած գրութիւններով կը զբաղի։ Բ. Արձանագրութեանց գրասենեակ, որ Աղգային Ժողովոց և Խորհրդոց վերաբերեալ թուղթերը կարգաւորելու կը զբաղի։ Գ. Աղգահամարի գրասենեակ, որ աղգայնոց քաղաքական վիճակագրութեանը, այսինքն՝ ծննդեան, ամուսնութեան և

վախճանման վերաբերեալ արձանագրութեանց կը զբաղի։ Այս վերջին գրասենեակէն կը պարուին Ազգայնոց թէ՛ ճանապարհորդութեան համար և թէ՛ ուրիշ անձնական գործառնութեանց համար պէտք եղած վաւերական թուղթերը, նաև ծննդեան, ամուսնութեան և վախճանման վկայագրերը։

(Շարունակելի)

ԲՈՂՈՔԱԿԱՆ ԱԶԳԱՊԵՏԱՐԱՆ
Հ. Մ. Ա.

Սահմանադրական կառավարութեան մը տակ կ'ապրինք. բայց բաւական, թերևս երկար, ժամանակ պիտի անցնի մինչև որ մարդիկ ըմբռնեն թէ Սահմանադրութիւնը իր լիազօր ոյժը կ'ստանայ այն ժամանակ միայն երբ Ազգին կեանքին մէն մի փուլը երեսփոխանական հսկողութեան գաղափարով տոգորուի։ Ուր որ այս գաղափարը պակսի, անցեալ սխալներ պիտի կրկնուին բոլոր իրենց ողբալի հետեւանքներով։ Հարկ է ժողովրդին կամքը գիտնալ և անոր հնազանդիլ։ Բայց ի՞նչպէս։ Ահա հոս կը գտնուի ժայռը, որու վրայ եթէ ոչ խորտակուած գէթ յապաղումներ ու աւերներ կրած է պետական շատ նաւ։ Ժողովուրդը կը խօսի իր վկայեալ ներկայացուցիչներուն միջոցով, և այդ ներկայացուցիչները ամէն կարևոր խնդրի նկատմամբ պարտաւոր են հրահանգներ ստանալ անոնցմէ զորոնք կը ներկայացնեն և ապա յայտնել հանրային կամքը։ Հակառակ պարագային՝ ժողովրդի ձայն ըսուածը կրնայ միայն մէկ կամ մէկ քանի անհատի քմահաճոյքին արտայայտութիւնն ըլլալ, կամ խուժանի մը վանդալաւոր ու անզուսպ կատաղութեան ձէն սեպնալ։ Սահմանադրական կառավարութիւնը աշխարհի վրայ ամէնէն զօրաւոր կառավարութիւնն է, պայմանով որ ամէն անհատ Սահմանադրութիւնն առաջին ընէ, իսկ իր անձնական տենչերը երկրորդ։

Բողոքական Ազգապետարանի ներքին վարչութեան և արդի Ազգապետին պաշտօնավարութեան նկատմամբ ծագած կարգ մը խնդիրներու մասին Աւետ. Պէյ ըսած իր սովորութեան պիտի չարունակէ չեզոք դիրք մը բռնել ո՛ր ատեն որ վիճաբանութիւնները անձնականութեան կամ կուսակցականութեան վերածուելու երևոյթ առնեն։ Սակայն այս առիթով կը յայտարարէ թէ յոյժ խորին ու բարեկամական հետաքրքրութեամբ կը հետևի Ազգապետարանի այս խնդրին, ինչպէս ամէն խնդիրներու՝ որոնք Աւետ. Ժողովուրդներու հաւաքականն չահերուն կը վերաբերին։ Ահա այս ոգիով կը ներկայացնէ հետևեալ թելադրութիւնը, որ, եթէ ընդունելի, կը հաւատանք թէ պիտի լուծէ ներկայ դժուարութիւնը և Բողոքական հանրութիւնը ի վիճակի պիտի դնէ իր գործերը ապագային մէջ առանց արգելքի վարելու և ուղղելու։

Մէկ րոպէի մտածում կը բաւէ հասկնալու համար թէ Բողոքական հանրութեան իրական դժուարութիւնը չգոյութիւնն է այն կանոնագրին, զոր կը տրամադրէ նոյն հանրութեան համար Տիւսթուր ի 1293 Փետր. 27 թուակիր կանոնագրին սա առաջերդ հատուածը. «Նոյն [Բողոքական] ժողովուրդը ազգապետներու և ժողովներու անդամներու ընտրութեան և այնպիսի խնդիրներու համար, որոնք առանց իրրև քուն պարտականութիւնները ցուցուեցան, կանոնագիր մը պիտի պատրաստէ և Բ. Դրան ներկայացնէ։ Ըստ օրինի հարկ եղած քննութիւնները և բարեփոխութիւնները պիտի ըլլան, կանոնագիրը պիտի վաւերացուի, և այնուհետև պիտի սկսի գործադրուիլ։» Ահա այս կանոնագիրը պէտք է պատրաստել, որչափ պարզ ըլլայ, այնչափ աւելի ազէկ, և ճշտել Ազգապետին դիրքը և գործը, ցուցնել երեսփոխանական ժողով ընտրելու կերպը և բացատրել այդ ժողովին պարտաւորութիւնները։ Ներկայ Վարչ. Ժողովը Ազգապետ Էֆ.ի նախագահութեամբ կատարելագոյն կարող է այսպիսի Սահմանադրութիւն մը պատրաստել և կառավարութեան մատուցանել վաւերացման համար։ Երբ այս բանը կատարուի, երեք արդիւնք յառաջ պիտի գայ։ Նախ, Բողոքական հանրութեան ապագան պիտի ապահովուի իրրև սահմանադրական կազմակերպութիւն, և վարիչ իշխանութիւնը պիտի դրուի ժողովրդին ներկայացուցիչներուն ձեռքը։ Երկրորդ, ներկայ Ազգապետը, որ 20 տարի ծառայած է, պատեհութիւն պիտի ունենայ իր անտեսութեան հաշիւը տալու ժողովրդին ներկայացուցիչներուն։ Երրորդ, ժողովրդին ներկայացուցիչները կարող պիտի ըլլան որոշել թէ ո՛վ զբաղելու է Ազգապետին աթոռը Սահմանադրական նոր կարգադրութեան համեմատ։

ՍԲ. ԳՐՈՑ ՈՒՍՈՒՄՆԱՍԻՐՈՒԹԻՒՆ
Օգոս. 23—29

[*Մատթէոսի Աւետարանին վրայ մեր ուսումնասիրութիւնը ըստ մեծի մասին քաղած ենք Մր. Ճ. Ս. Կորտոնի ուսումնասիրութիւններէն։*]

Կէս. Մատ. Ա.։ Ցիսուս մեզ իրեն մերձաւոր ազգական ընելու համար իւ՛նք մեզի ազգական եղաւ։ Այս գլխուն մէջ գրուած ազգաբանութեան առմարին սա պարբերութիւնը կրնանք աւելցնել ամէն մէկս. «Եւ Աստուածորդին Ցիսուս դիս Աստուծոյ որդի ծնաւ իր չնորհքով։»

Բշ. Մատ. Բ.։ Ցիսուս ամէն տեղ, թէ՛ օրոցին մէջ թէ՛ խաչին վրայ, մեզ իրեն կը քաշէ։ Եւ Ցիսուս ո՛ւր որ մարդիկը իրեն քաշէ, կը գտնուին այնպիսիներ որոնք նեղութիւն կը կրեն այդ պատճառաւ։ Բայց տեղը ուր կը գտնուի Ցիսուս, — թէ՛ Բեթլեհէմ ըլլայ, թէ՛ իմ սիրտս, — կը պատպանուի հզօր Զեռքով մը։

Գշ. Մատ. Գ.։ Միշտ երկու ձայն կը կանչեն մեզ։ Չմեզ ճշմարտութեան և պարտականութեան հրաւիրող ձայները Ցիսուսի գալատեան ձամբայ կը պատրաստեն։ Ականջ կը դնե՞նք այս ձայներուն։

ՄԵԾ ԵՊԱՐՔՈՍ ՔԵԱՄԻԼ ՓԱՇԱ

ԱՌԵԻՏՐԱԿԱՆ ԵՒ ՀԱՆՐՕԳՈՒՏ ԳՈՐԾԵՐՈՒ
ՆԱԽԱՐԱՐ
ԳԱԲՐԻԷԼ ԷՖ. ՆՈՐԱՏՈՒՆԿԵԱՆ

Դշ. Մատ. Դ.։ Յիսուս փորձուեցաւ. մենք ալ կը փորձուինք։ Յիսուս յաղթեց փորձութեան. մենք ալ կրնանք յաղթել Յիսուսի միջոցով։ Ան ատեն և հիմա փորձիչին զօրութիւնը սահմանափակ է։ Բայց Յիսուսի զօրութիւնը սահման չունի։

Եշ. Մատ. Ե. 1—20։ «Եբանէ»ներով կը սկսի կեանքը զոր Յիսուս կու տայ մեզի։ Եւ իւրաքանչիւր «Եբանէ» ուրիշ և աւելի երանելի վիճակի ճամբայ կը բանայ։ Եւ երանելի եղողները ուրիշներու երանութեան պատճառ պիտի ըլլան։

Ուշ. Մատ. Ե. 21-48։ Յիսուս ճչմարիտ կեանքի արմատին կ'երթայ։ Սիրտը, երեսակայութիւնը, լեզուն Յիսուսի սրտին, երեսակայութեան և լեզուին պէս մաքուր պահուելու են։ Եւ զօրաւոր կամքի արդիւնք եղող սէրը պարտի ամէն բան կառավարել։

Շբ. Մատ. Զ. 1—18։ Յիսուս աչքի առջև կը դնէ կեանքին ներքին չարժառիթները։ Մեր ներսիկին դանուած թագուն մարդը Հայրն է որ կը տեսնէ. և այս է բուն մարդը։ Եւ անտեսանելի Հայրը որ գաղտուկը կը տեսնէ, ամէնէն՝ աւելի ճչմարիտն է։ Արդ չմոռնանք որ մենք ամօր առջև պարզ երեսով ապրինք։

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՆԵՐՔԻՆ

Մայրաքաղաք. Սէլանիկի արարողութիւնը անցեալ ուրբաթ չքեղ հանդէսով տեղի ունեցաւ Համիտիէյ մզկիթին մէջ։ Վեհ. Սուլթանը իր լամբակին վրայ կը կրէր ազատութիւն, հաւասարութիւն և արդարութիւն խորհրդանչող եռագոյն ժապաւէնները։ Նմանապէս զինուորները իրենց կուրծքին վրայ կը կրէին կարմիր և ճերմակ ժապաւէններ։ Ն. Կ. Վեհափառութիւնը կայս. պալատ վերադառնալէ ետքը քանի մը վայրկեան կեցաւ Մէբասիմի սրահին մէկ պատուհանին առջև, և ուրախութեամբ ողջունեց ժողովուրդը, որ «կեցցէ Վեհ. Սուլթան, կեցցէ հայրենիք,» ձն. կ'աղաղակէր։ Նախարարները նոյն օր խմբովին Ն. Կ. Վեհափառութեան ներկայացան Վարչապետին և Շէյխ իւլ

Իսլամին առաջնորդութեամբ և մէկիկ մէկիկ երդում ըրին թէ ընաւ պիտի չհեռանան Կայսեր նուիրականն անձին ծառայելէ և, ըստ Սահմանադրութեան, տէրութեան ուղղամտօրէն ծառայութիւն մատուցանելէ։ Յետոյ Կայսրը երդմամբ յայտարարեց թէ ընաւ պիտի չներէ որ Սահմանադրութիւնը վնասուի ոևէ կերպով։ Ապա Մեծ Եպարքոսին և Սրբազան գործերու նախարարին հետ հիւրանոց երթալով դեսպաններուն գոհունակութիւն յայտնեց իրենց ներկայութեան համար և ըսաւ թէ Սահմանադրութիւնը բացարձակապէս կը գործադրուի։ — Դաղկայի քաղաքական խմբագիրը կը գովէ նոր դահլիճը։ Միայն Պետական Խորհրդի նախագահին համար կ'ըսէ թէ կրնար ուրիշ մէկը կոչուիլ այդ պաշտօնին։ Իսկ Կրթական և Առևտրական նախարարներուն անուանման համար անխառն ուրախութիւն կը յայտնէ, յաւելով սակայն որ արժանաւոր մարդիկ չկան որ անոնց թողած բացը գոցեն Բ. Դրան մէջ։ — Նախարարական Խորհուրդը կիրակի օրուան իր նստին մէջ որոշեց քարտուղարներու ամսականները կանոնաւորապէս վճարել, աւելորդ ամսականները ջնջել և աւելորդ պաշտօնեաները հանել կամ յարմար ամսականով գործածել այլևայլ տեղեր։ Ահաւասիկ այդ կարգի բարենորոգումներ. Փարիզի դեսպան Մխիթար փաշա, Ուաշինկթընի դեսպան Իզզեթ Զաատ Մէհմէտ Ալի պէյ և Սբ. Փեթերսպուրկի դեսպանը ու Վիէննայի Օսմ. հիւպատոսը պաշտօնանկ եղան պաշտօնապէս։ Մատրիտի, Պելկրատի, Պերլինի և ուրիշ տեղերու դեսպաններուն ալ պաշտօնանկութիւնը որոշուած է։ Լրտեսութեան համար Օսմ. դեսպաններուն տրուած դուսմարը ջնջուեցաւ։ Եւրոպական թերթերու բերանը խցելու համար դեսպանատուններու յատկացուած դումարը ջնջուեցաւ և Արտաքին գործերու պաշտօնատան կարգ մը պաշտօնեաներ բոլորովին արձակուեցան։ Ներքին գործերու նախարարութեան չրջանակին մէջ Մեծ Եպարքոսութեան դիմում եղած՝ որ կուսակալներէ մեծ մասը փոխուին։ Կրթական նախարարութիւնը և տպագրական տեսչութիւնը կը պատրաստեն անհատներէ դրաւուած դիրքերուն ցանկը, որպէս զի դիրքերը տէրերուն վերադարձուին։ Պէչիկթաշի և չրջակայից մարզահամարը, որ չէ կատարուած, պիտի կատարուի։ Անկարող և անպատիւ ոստիկաններ ու քոմիսէրներ վտարելու համար յանձնաժողով մը կազմուեցաւ, և իրաւագիտական Վարժարանի չրջանաւարտներ անձնուիրաբար յանձն առին ոստիկանական քննիչ ըլլալ և ոստիկաններու պարտաւորութիւնները սորվեցնել անոնց։ Բաղաքապետական ժողովը ջնջուեցաւ և հրամայուեցաւ ըստ օրինի վերակազմել Թաղապետական չրջանակները։ Արքունի ասպատանիներու տնօրէն Ֆահիզ փաշա պալատական պաշտօնեաներու և սպասաւորներու միտքը բանալու համար Սահմանադրական օրէնքի ճառախօսութիւններ հատատեց։ — Ծովային նախորդ նախարար Հասան Բամի փաշա, Ներքին գործերու նախարար Մէհմատ փաշա, նախորդ Բաղաքապետ Րէչիտ փաշա, Տր. Ակեան փաշա, Սէր Ըպրըգտար Բեամիլ պէյ, Իզզէթի արարածներէն Թէվֆիք, պալատան առաջին քարտուղար Թահսին փաշա, նախորդ սպարապետ Բիզա փաշա, Թնդանօթաձրանի նախորդ վերատեսուչ Զէքի փաշա, երազահան Էպուլհիւտա էֆ. և սենեկապետ Բաղըլ փաշա ձերբակալուած են, նամանաւանդ լրտես ճանչցուած ու աղդալլաս չատ փաշաներ և պաշտօնեաներ։ — Փարիզի դեսպան կարգուեցաւ Մատրիտի դեսպան Սպտ իւլ Հադդ Համիտ պէյ, Հեռագրական և Թղթատարական վերատեսուչ՝ Պերլինի Օսմ. նախորդ դեսպան Կալիլ պէյ, Սոյնի կուսակալ՝ Բաղաքապետ Րէուֆ փաշա, Կ.պոլսոյ Բաղաքապետ Ոստիկանութեան նախորդ նախարար Զիվէր պէյ և Ոստիկանութեան նախարար՝ Մահիասզատէ Րէֆիդ պէյ, որ հրաժարեցաւ և որու պաշտօնը պիտի վարէ փոխանորդաբար Զիվէր պէյ։ Նաումի փաշա վերահաստատուեցաւ Սրբազան գործերու նախարարութեան խորհրդականի պաշտօնին մէջ։ — Լէվընթ Հերպերտ կ'իմացնայ թէ Վեհ. Սուլթանը մտադրութիւն յայտնած է 100,000 ոսկի նուիրել Էնվէր և Նէպլ զրահաւորներուն չինութեան համար։ — Օսմ. Կայսերական Պանքան 600 ոսկի նուիրեց Միութեան և Յառաջդիմութեան Օսմ. Ընկ. ևան։ — Փողերանոցի տնօրէն Հադդը պէյ ձեռնհաս իչխանութեան դրած է Միւսաւաթ (հաւասարութիւն), Հուրրիյէթ (ազատութիւն), Ուխուվվէթ (եղբայրութիւն) և Սաադէթ (արդարութիւն) բառերը աւելցնել Օսմ. դրամներու թուղթային չուրջ, նաև Սահմանադրութեան չքագրամ մը հատատել նկարով մը, ուր արևածագի ճառագայթներուն մէջտեղէն Օսմ. հեռաւոր զինուորներ երևին փողերով, թմբուկներով և սուիններով։ — Անգղիական դեսպանը անցեալ չաբթու պատիւ ունեցաւ պաշտօնապէս Վեհ. Սուլթանին ներկայանալ և իր յանձնարարագրերը մատուցանել։ Այդ առիթով դեսպանը յայտարարեց թէ պիտի ջանայ աւելի ամրապնդել Թուրքիոյ և Անգլիոյ փոխադարձ բարեկամութիւնը և չնորհաւորեց Օսմ. Սահմանադրութեան վերահաստատումը։

Նահանգներ. Իզմիտի կառավարիչ Բեազիմ պէյ, Սամսոնի իչխան Բոփաս էֆ., Հիճազի կուսակալ Բաթիսլ փաշա, Երզրումի կուսակալ Վահապ փա-

չա, Պէյրութի կուսակալ Մէհմէտ Ալի և Գասթէ-մունիի կուսակալ Ֆուատ պաշտօնանկ եղան։ — Տրապիզոնի կուսակալ կարգուեցաւ Մարտինի կուսակալ Սրիճի փաշա, Այտընի՝ Քաղաքապետ Րէուֆ փաշա, Էմիրնէի՝ Սէրէզի կառավարիչ Րէչիտ փաշա, Արքիպելագոսի՝ Էմիրնէի նորընտիր կուսակալ Նազըմ փաշա որ չընդունուեցաւ Էմիրնէի մէջ, Սէլանիկի՝ Պեռլական Խորհրդի Վերաքննիչ ատեանի նախագահ Տանիչ պէյ, Պէյրութի՝ երուսաղէմի կառավարիչ Էքրէմ պէյ։ Սըվազի՝ Պաղտատի կուսակալ Հաչիմ պէյ, Զ. զօրաբանակի (Պաղտատ) հրամանատար կարգուեցաւ Մանաս-թըրի և չրջակայից հրամանատար Միւշիր Օսման փաշա։ — Այտընի, Տիարպէքիրի, Ատանայի, Գաս-թէմունիի, Տրապիզոնի, Եանինայի, Եմէնի, Պաղ-տատի և Խարբերդի նահանգներուն քանտարկեալ-ները աթակուած են։ — Տարտանէլի մէջ սովո-րական յանցանքով դատապարտուած 160 քան-տարկեալներ քանտին գուռը կոտրած ու փախած են։ Նոյնպէս ընել փորձած են Պոլսոյ քանտար-կեալները, բայց արգելուած են զինուորներէն։ — Դ զօրաբանակի հրամանատար Զէքի փաշա կը մեր-ժէ հրաժարիլ իր պաշտօնէն։ — Օսմ. Քոմիթէն, նկատելով որ Բումէլիի մէջ բաւական գործիչ ու-նի երեսփոխանական ընտրութիւններուն հսկելու համար, որոշեց իր անդամներէն մէկ քանին Անա-տոլուի դաշտները ղրկել որպէս զի լուսամիտ և յառաջդիմասէր մարդիկ ընտրուին երեսփոխան։ — Էթրանոս (Պրուսա) աքսորուած Զէրքէս Մէհ-մէտ, մականուանեալն Գապա Սագալ, ձախ թեւին երակները կտրած է անձնասպանութեան համար, բայց չէ մեռած։ — Գոսովայի կուսակալը կը հա-ղորդէ թէ ընդհանուր ներումէն ի վեր ասպա-տակները հետզհետէ անձնատուր կ'ըլլան։ — Քէ-մալէ կը գրուի թէ Քուրդերը աւարառութիւնը կը չարունակեն, և վերջերս Հարազ գիւղէն 225 եզ յափշտակած են և մարդ ալ սպաննած։ —Մա-կեդոնիոյ Երիտասարդ Թուրքերու յանձնախումբը Պուլկարներու Ցեղափոխական մանախմբին հետ համաձայնութեամբ կը գործէ, որով Պուլկար և Յոյն հրոսախումբերը ցրուած են ի սպառ։

Աշտ. Փախստական Հալիլ Մէլհամէ բռնուե-լով մայրաքաղաքս բերուեցաւ և քանտարկուեցաւ։ Եղբայրը Նէճիպ Մէլհամէ, որ հակողութեան տակ էր, ձերբակալուեցաւ։ Դաւաճան Իզզէթ փաշա Մարսիլիոյ ճամբով Փարիզ մեկնած է։ Երի-տասարդ 15 Թուրքեր կը հալածեն զայն կա՛մ ողջ բռնելու կա՛մ սպաննելու ուխտով։ — Ոս-տիկանութեան նախարարութիւնը կը ծանուա-ցանէ թէ քաղաքի մէջ զէնք և դաշոյն կրելու արգելքը միչտ գործադրութեան մէջ է։ Ուսոյ անոնք որ այս արգելքին հակառակ կը չարժին՝ օ-րէնքին սրամադրութիւններուն պիտի ենթար-կուին և ատրճանակ պարպողները պահականոց պիտի տարուին։ — Օսմ. Քոմիթէի Սէլանիկի կեդրոնէն Պոլիս ղրկուած մարմնին երկու անդամ-ները Վեհ. Սուլթանի ներկայացան և մեծարուե-ցան այն ջանքերուն և յառաջդիմասէր բաղձանք-ներուն համար, զորոնք ցոյց տուին կայսեր ու ժողովրդին միջև մտած կարդ մը զող աւազակ մարդիկ վտարելու գործին մէջ (Աթ)։ —Հին Սեր-պիոյ և Մակեդոնիոյ մէջ գործող վեց աւազակա-պետներ անցեալ չաբթու Պէլկրատի Օսմ. դեսպա-նատունը գացին և, յայտարարելով թէ իրենց նպատակը ժողովուրդը Օսմ. իշխանութեան դէմ գրգռել չէր, գոհունակութիւն յայտնեցին Սահ-մանադրութեան վերահաստատման համար։ — Մայրաքաղաքէս Վիէննական թերթի մը հեռա-գրուած է թէ Թուրքիոյ զանազան զօրանոցներուն մէջ երիտասարդ Թուրքերու Ընկ. մը կայ, որու գլխաւոր գործն է հանրային անդորրութիւնը և կարգապահութիւնը ապահովել և սահմանադրա-կան իրաւունքները պաշտպանել։ Ասոնք գիտնալով հանդերձ թէ երկրին մէջ երկու տեսակ կառավա-րութեան գոյութիւնը կրնայ վտանգաւոր ըլլալ, կ'ըսեն թէ իրենց հակողութիւնն անհրաժեշտ հարկ է մինչև որ վերաբացուի Երեսփ. ժողովը։ Եւրո-պական Թուրքիոյ Օսմ. բանակին սպաները մեծ մասամբ այդ Ընկ.եան կը պատկանին։ Բարթաս-տիճան զօրավարներն անդամ անոնց աղդեցու-թեան տակ են, ո՛չ կը մնան զօրքերը։ — Նա-խորդ սպարապետ Րիզա փաշա դրամատան մը մէջ պահուած իր 110,000 ոսկիին 100,000ը ելևմտա-կան նախարարութեան յանձնեց։ Թնդանօթարանի նախորդ վերատեսուչ Զէքի փաշա Մահլիւլաթի վարչութենէն 4,340 ոսկիի գնուած իր կալուած-ները, որոնց իրական արժողութիւնը 150,000է աւելի է, կ'ուզէ պետական գանձուն թողուլ։ — Պուլկար գործակատար Մ. Կէչով Ղապէյայի մէկ խմբագրին յայտնեց թէ սահմանագլխի վրայ պա-տահածը չկրնար միջադէպ կոչուիլ և բոլորովին զուրկ է կարևորութենէ։ Նաև բացարձակապէս վստահացուց թէ Պուլկարները բարեկամական վեհ դգացումներ միայն կը տածեն Օսմ. Պետութեան հանդէպ։ — Երիտասարդ Թուրքերու Ընկ.ը կ'աչ-խատի Վեհ. Սուլթանի 20,000է չափ անձնապահ զօրքը Եելտզի չրջականերէն հեռացնել կամ նոյն զօրաց թիւը նուազեցնել ապահովութեան համար։

Ալեպ. Ժող. Վսեմ. Ազգապետ էֆ. երկուշաբթի չնորհաւորական այցելութիւն տուաւ Բարձր. Ե- պարքոս Քեամիլ փաշայի և ուրիչ նախարարներու։ — Վեր. Նազարէթ Հէզնեան անցեալ ուրբաթ ու- ղևորեցաւ իր հայրենիքը, Մարաշ։ — Կիլիկիոյ Միութիւնը Աւետ. ժողովուրդներէն որքեր հաւա- քելով դարձեալ պիտի չարունակէ Այնթապի որ- բանոցը։ — Այնթապէ յանձնախումբ մը գացած է Քէսապ տեղւոյն քարոզիչ Տիգրան էֆ. Գունտապ- ճեանը հովիւ ձեռնադրելու համար։ — Հայ տիկ- նանց բարեսիրական Ընկ.ը Ռէսթի Հոպոքէ 2 տու- լար ղրկած է կոյրերու Սբ. Գիրքին համար։ — Ցուլ. 17ին կատարուած է Պիթլիսի Ամերիկեան մանչերու վարժարանին ամավերջի հանդէսը. հինգ չրջանաւարտներ վկայական առած են։ — Ուրֆայի Աասրի Աւետարանականներու հովիւ Վեր. Շէմմաս 30 գիւղեր այցելած և հոգևորապէս մխիթարած է ժողովուրդը։ Տեղւոյն Հայ Աւետարանականները տարուան մը համար քարոզչութեան հրաւիրած են Վեր. Սեդրաք Էքմէքճեանը։ — Նազարէթ էֆ. Մոստիչեան վերջերս այցելած է Զոմազլը, Ինճէ- սու, Ճիւճիւն, Թոմարզա, Սէօյիւտիւ, Թաչճը, Եէնիճէ, Եազըը, Կէօմէտի, Թաչխան, Եահեալը, Սաչախ, Գարաքէօյ և Տիքմէ գիւղերը, և կը նկա- տագրէ թէ ժողովուրդը չերմ փափաք ունի Աւե- տարանի քարոզութիւնը լսելու։ — Այնթապի Հայիկ եկեղեցւոյ տարեւաւարներէն Եղիա էֆ. Լևոնեան մե- ռած է 52 տարեկան։

Հայ Ժող. Մայրաքաղաքիս զանազան եկեղեցի- ներու Թաղ. Խորհուրդները հրաժարական մատու- ցին Տեղապահ Հօր, որ յանձնարարեց չարունակել իրենց պաշտօնը մինչև ցնոր ինօրինութիւն։ — Երեք Ռուսահայեր Ռուսաստանէ մայրաքաղաքս գալով Պատրիարքարան այցելեցին և Տեղապահ Հօր հետ տեսնուեցան կաթող. ընտրական գործերու վրայ։ — Կիրակի Շիշլիի Ազգ. գերեզմանատան մէջ դարձեալ հոգեհանգստեան պաշտօն կատարուեցաւ Հայ նահատակներու համար։ Անհամար բազմու- թիւն հաւաքուած էր։ Փանկալթիի Զինուորական վարժարանի այլևայլ կարգերէն 3-400 սպաներու պատգամաւորութիւն մը իրենց պետերուն առաջ- նորդութեամբ գերեզմանոց եկան։ Հմայեակ Եպսկ.ի քարոզչին ետքը սպաներէն ոմանք բանախօսութիւն ըրին։ Երկու ազգերուն միջև յայտնուած փոխադարձ սէրն ու յարգանքը անխոցարգելի են։ Կղերական- ներու մէջ կը գտնուէին Պատրիարքարանէ եկած եր- կու վարդապետներ և Հայ Կաթոլիկ կղերի ներկայա- ցուցիչներ։ — Իզմիրեան Մատթէոս Եպսկ. Երուսա- ղէմէ մեկնած է մայրաքաղաքս գալու համար։ — Օսմ. Սահմանադրական Ակումբին որոշումով հինգ- չաբթի Բերայի Սբ. Երրորդութիւն եկեղեցիին մէջ պաշտօն կատարուեցաւ ի յիշատակ ազատութեան դատին համար մեռնող Թուրք և Հայ նահատակ- ներու։ Ներկայ էր քաղաքային և զինուորական իշխանութիւններու, մամուլի և զինուորական վարժարաններու ներկայացուցիչներու հոծ և ըն- տիր բազմութիւն մը։ Հանդէսին նախագահեց Տե- ղապահ Հայրը, որու բանախօսութեան Թուրքե- րէն թարգմանութիւնը չատ ծափահարուեցաւ։ — Իւսկիւտարցի երիտասարդներ երեկոյթ մը սարքեցին ի նպաստ Հայ բանտարկեալներու և իբր 50 ոսկի հասոյթ գոյացաւ։ — Օսմ. Քոմիթէն Պատրիարքա- րանէ խնդրած է ցուցակն այն բանտարկեալնե- րուն, որոնք դեռ գտնուելու մէջ կը մնան։ — Շաբաթ երեկ ծագեցաւ Պատրիարքա- րանի փոխանորդարանէն, որ Պատրիարքին աչքա- տութեան անհետակին ճիշտ ներքև կը գտնուի։ Կը կարծուի թէ հրթիռութիւն մը եղած է, որպէս զի այրին հաչութեաղերը և տոմարները ու այս- պէս վերջնայ Օրմանեանի հաչութեան խնդիրը։ Ինչ- պես քննութեան ձեռնարկուած է։ — Պատրիարքական փոխանորդ Հայրը իր հրաժարա- կանը ղրկած է Տեղապահ Հօր։ — Պատրիարքա- րանի պաշտօնեաներէն Զօպանեան և Մելիքեան էֆ.ները հրաժարեցան։ — Անցեալ ուրբաթ ամբոխ մը Օրմանեան Սրբազանի բնակարանին առջև խըռ- նուեցաւ և պարտաւորեց զայն Պատրիարքարան երթալ հակոզութեան ներքև առնուելու համար։ Բայց Օսմ. Քոմիթէի միջամտութեամբ նորէն ղրկ- ուեցաւ իր բնակարանը, ուր Քոմիթէի երեք ան- դամներ պիտի հսկեն անոր վրայ մինչև որ իր հաչիւ- ները տայ։ — Մուշեղ Եպսկ. այս ամառ մայրա- քաղաքս պիտի մնայ բանակցելու համար Կիլիկիոյ Կաթող. յարաբերութիւններու խնդրին կարգադ- րութեան համար։ — Բերայի Թաղ. Խորհուրդը հան- դանակութիւն մը բացած է Շիշլիի Ազգ. գերեզ- մանատան մէջ ամփոփուած Հայ նահատակներուն վրայ դամբարան մը չինելու համար։ Եւ կը հրա- պիրէ բարեսէր ազգայիններն իրենց նպաստներով մասնակցիլ այս ձեռնարկին։ Հայ արձանագործ Աբապեան էֆ. խոստացած է իր ծախքով չինել այդ դամբարանը որպէս զի անոր համար հանգանակ- ուած դրամը յատկացուի նահատակներու որքե- րուն։ — Պուլկարահայոց կողմէ կաթող. պատուի- րակ պիտի ընտրուի Ծանօթ ազգասէր Գասպար Նեմցէ։ — Պաքուցի բժիշկ մը Զախար Բէկեան 40,000 րուպլ կտակած է գիւղական դպրոց մը և գրա- դարան մը հիմնելու համար։ Ռուսահայ Բագարատ Գէորգեան 10,000 րուպլ նուիրած է Քաղաքիկ գիւղի դպրոցին համար։

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ
Ի ՏՊԱՐԱՆԻ Ս. ԳԱԿՈԲ ՊԱՏՐԱՐՔԱՐԱՆ
Ֆինճանճըլար եոգուշու Ամերիգան խան

ԲԱՐԶՐԱԳՈՅՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ
ՊԱՐՏԻԶԱԿ

Վարժարանիս յառաջիկայ տարեշրջանը կ'սկսի Սեպ. 7ին (Ն. Տ.)։ Ամերիկացի ուսուցիչներուն վրայ պիտի աւելնայ ուրիշ մ'ալ, որուն Տիկինն ևս Տիկ. Զէյմպըրսի հետ մայրական հոգածութիւն պիտի ունենայ աշակերտաց վրայ։

Տր. Բոպէրթ Զէյմպըրս որ Գերմանիոյ մէջ մասնաւոր գովեստով ալժանացաւ Վարգապետ Փիլիսոփայութեան ատիճանին, իր հօրը պիտի աջակցի իբր Փոխ-Տնօրէն։ Վարժարանս ունի իր մասնաւոր բժիշկը, որ մօտէն կը հսկէ տղայոց առողջական վիճակին վրայ։ Ցերանաբերէնն պարտաւորիչ ընել որոշուած է։ Վարժարանիս ընթացքը 7 տարի է։ Աշակերտ մը առնուազն 11 տարուս ըլլալու է, Ս. Նախապատրաստական կարգը մտնելու համար և գոհացուցիչ քննութիւն մը անցընելու է Հայերէն պարզ և վարժ ընթերցանութեան և ուղղագրութեան և թուաբանութեան չորս գործողութիւններու մէջ։

Դիշերօթիկներու համար տարեթոշակն է 16 Օսմ. ոսկի, կէսը մուտքի առեն և կէսը Ծնունդին վճարելի անհրաժեշտ, հակառակ պարագային՝ աշակերտը կը զրկուի դասերէն և վարժարանին մէջ չի պահուիր։ Գործնական երաժշտութեան դաս առնողներ տարեկան $1\frac{1}{2}$ ոսկի վճարելու են, նաև իւրաքանչիւր աշակերտ վարժարան դարձած օրը, Դանձապետին յանձնելու է 1 Օսմ. ոսկի գիրքի և այլ դպրոցական պիտոյից համար, աւելցածն աշակերտին կը վերադարձուի տարւոյն վերջացին։

Ջանքեր կ'ըլլան հաստատութեանս կցել Արհեստանոց մը և իբր սկզբնաւորութիւն տատղաձագործութեան ճիւղ մը հաստատուած է. ով որ ուզէ իր ժամանակին մէկ մասը տալ, այս արհեստը սորվելու, ամսական մէկ մէճիտի յաւելուածաներ կը վճարուի մը պիտի ընէ։

Յարակից Boys' Homeի մէջ առհմանափակ թուով աշակերտներ կ'ընդունուին, տարեկան 12 Օսմ. ոսկիով և հոս իրենց ընթացքն աւարտողներ, կը մտնեն վարժարանիս կրասերագոյն կարգը։ Ծնողքներ՝ նամակատան միջոցաւ, իրենց զաւակց դրամ կամ ծրար ղրկել եթէ ուզեն, պէտք է ղրկեն Իզմիա, Կարապետ Էֆ. Թոմասեանի հասցէին։

Աւելի տեղեկութիւններու համար դիմել Մր. Ռ. Ռ. Բիթի կամ վարժարանիս գործակատար Դրիւդոր Էֆ. Շահպազեանի, Կ. պոլիս Պայըլ Հասւս, կամ Տնօրէնութեան, ի Պարտիզակ։ Անոնք որ երկաթուղիի կէս գնով կ'ուզեն երթալ, իրենց աշնուններն արձանագրել տալու են Գ. Էֆ. Շահպազեանի՝ մինչև Սեպ. 2 (Ն. Տ.), բայց ի ուրբաթ և կիրակի օրերէն ժամ 7–9 (Ը. Թ.)։ 4

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ԲԱՐԶՐԱԳՈՅՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ
ՄԱԳՆԻՍԱ

Վարժարանիս ուսուցիչները Մարտուանու Աննամոլիա Գոլէճին լաւագոյն չրջանաւարտներէն առնուած են, և բոլոր պաշտօնեաները ծանրագլուխ և օրինակելի մարդիկ են։ Վարժարանը ճչմարիտ տուն մ'է, ամէն կերպով նպատակայարմար, օդասուն և ընդարձակ, ուսուցչաց և փոքաձառու հօր մը և մօր մը գգուալից և անմիջական հսկողութեան տակ։

Կ'ուսուցուին Թրքերէն, Անգլիերէն, Հայերէն և Դաղիերէն լեզուները։ Ձայնական երաժշտութիւնը պարտաւորիչ է, իսկ գործիքովը պայմանաւոր։ Վարժարանիս տարեշրջանը կը սկսի Սեպ. 1/14ին, և կ'աւարտի Յուլիս 1/14ին։ Տարեթոշակն է ցորեկօթիկներու համար 2 Օսմ. ոսկի, մէկը կանխիկ վճարելի, միւսը երկրորդ չրջանին սկիզբը, իսկ գիշերօթիկներու տարեթոշակն է 14 Օսմ. ոսկի, կէսը կանխիկ և միւս կէսը երկրորդ չրջանին սկիզբը վճարելի։ Բոլոր վճարումները կանխիկ են, միայն բացառութիւն է անոնց որ անօթևէնին հետ մանաւանդ կարգադրութիւն մը ըրած են։ Աւելի ծանօթութեանց և կարգադրութեանց համար պէտք է դիմել վարժարանիս տնօրէնին։

ՄՐ. Ձ. Բ. ՄԱԳՆԱՓՈՆ Հիմնադիրը և Տնօրէնը

4 Sailors' Home. SMYRNA.

ՀԱՅՈՒՀԵԱՑ ՎԱՐԺԱՐԱՆ, ԱՍԱՐԱԶԱՐ

Վարժարանիս նպատակն է Հայ աղջիկներուն տալ միջնակարգ դաստիարակութիւն մը՝ բարոյական առողջ սկզբունքներու վրայ հիմնուած և գիտական, իմացական և բարոյական խնամոյ կըրթութեամբ մը՝ զարգացած և բարեկիրթ Հայ տանտիկիններ և դաստիարակութեան գործին օժանդակներ պատրաստել։ Դիշերօթիկներու տարեթոշակն է 14 Օսմ. ոսկի, որուն կէսը պէտք է վճարել Սեպ-ի սկիզբը, և կէսն Յունուարի վերջերը։ Դաշնակի դասի համար 5 կամ 3 Օսմ. ոսկի կը պահանջուի, դասատուութեան թիւին համեմատ, և երգեհոնի դասի համար՝ $2\frac{1}{2}$ Օսմ. ոսկի։ Վարժարանին Ի՞Դ. տարեշրջանը կը սկսի Սեպ. 9ին (Ն. Տ.) Դ. Լրիկուն։ Կը խնդրուի նոր աշակերտուհի չղբերկել՝ առանց նախապէս իմաց տալու անօրէնութեան։ Վարժարանին նոր յայտագիրն ուղղութեան ձրի կը ղրկուի։ Աւելի տեղեկութեանց համար դիմել Մր. Բիթի, Պայըլը-Հասւս, Կ. պոլիս, կամ Տոքթ. Ս. Գավալճեանի, Աստիճապետ Խնամակալութեան, Աստարաղար։ 3—4

Միս Հոլլի, որ մանկապարտէզի վարժուհիներ պատրաստած է Իզմիրի և Տրապիզոնի մէջ, այս տարի ալ նոր կարգ մը պիտի կազմէ Կէտիկվաչայի աղջկանց Ամերիկեան վարժարանին մէջ։ Դասերը անգլիերէն լեզուով պիտի ըլլան և Հոկ. 1ին պիտի սկսին։ Նիւթերու և դասերու համար կը պահանջուի 4 Օսմ. ոսկի։ Ամսական 8 կամ 9 մէճիտիէով կարելի է լեցնել սեղանի և ննջարանի տոյը։ Վարժուհիցուները Ամերիկեան Վարժարանի մը չրջանն աւարտած կամ անոր համարժէք կրթութիւն մը առած ըլլալու են։ 2—3

Կ'ՈՒԶՈՒԻ

(Ս.յս խոլոփէրին պակ պէրէ ձանուացուլին ամէն պեսակ պէտուէը, վէճբմամբ անշարշ, ինչպես գորձ և գորձաւոր, պաշրօն և պաշրօնեայ, վաճառ և վաճառապեղէ, եւն.)։

ԲԱՐՁՐԱԳՈՅՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

ՊՐՈՒՍԱ (ՍԷՏ-ՊԱՇԻ)

Յորելեմնիկ և գիշերօթիկ

Վարժարանիս նպատակն է միջնակարգ առողջ դաստիարակութիւն մը տալ Հայ պատանիներուս։ Կը դանուի մասնաւոր խնամակալութեան մը անմիջական հսկողութեան տակ։ Ունի ուսուցչական կարող խումբ մը։ Եօթնամեայ շրջանով կ'ուսանի– դուին Հայ., Թուրք., Ֆրանս. և Անգղ. լեզուներու դիւութիւնները։ Բարձրագոյն երեք կարգերու դասախօսութիւնները կ'ըլլան Ֆրանս. լեզուով։ Գիշերօթիկ աշակերտները կը վճարեն տասնըչորս (14) Օսմ. ոսկի տարեթոշակ։ Յառաջիկայ տարեշրջանը կը սկսի Սեպ. 1 (Ն. Տ.)։

Տեղեկութիւններու համար դիմել Տնօրէն՝ Ս. Սրենց էֆ.ի, կամ խնամակալութեան գանձապետ Սարգիս էֆ. Զարիֆեանի (Պրուսա)։ 3—6

ԱՓՕՍՓՕԼԻՔ ԻՆՍՓԻՓԻՒՔ, ԳՕՆԵԱ

(ՁԷՆԱՆԵԱՆ ԳՕԼԷՁ)

Հաստատութիւնս կէտ նպատակի ունենալով գոլէճական ծրագրով մը բարձր և միանդամայն գործնական կրթութիւն մը տալ ուսանողներուն՝ մանաւանդ դասատուներու միջոցաւ կ'ուսանիլ Անգլիերէն, Հայերէն, Օսմաներէն, Ֆրանսերէն և Յունարէն (Յոյն աշակերտներու համար) լեզուները, ինչպէս նաև բնական, բնագիտական, փիլիսոփայական, իրաւագիտական, վաճառական, և այլն դիւութիւնները։

Մեծ խնամք կը տանի աշակերտներու բարոյական մաքրութեան և ֆիզիքական առողջութեան։ Ունի համազօրանական բժիշկ մը որ կը դասախօսէ առողջապահական և բնական դիւութիւնները, և ձրիապէս կը դարմանէ հիւանդացող ուսանողները։ Երկաթուղիի ընկերութիւնը աշակերտներուն երթևեկութեան համար կ'տնէ սովորական վարձքին կէսը, միայն թէ այս առիթէն օգտուելու համար հարկ է դպրոցին վերաբացումէն առաջ մը առաջ իմաց տալ վարժարանիս տնօրէնութեան։ Գիշերօթիկներու տարեթոշակն է 12 Օսմ. ոսկի՝ որուն 7 ոսկին վճարելի կ'ընէ, և մնացեալը Ս. Ծնունդին։ Առաջիկայ տարեշրջանը կը սկսի Սեպ. 1/14ին։ Մանրամասն տեղեկութեանց համար դիմել առ տնօրէն Վեր. Տօքթ. Ս. Յ. Հայկազեան, Գօնեա։ 5—5

ԵՓՐԱՏ ԳՈԼԷՁ

Եփրատ Գոլէճի 28րդ. տարեշրջանը կ'սկսի յառաջիկայ Սեպ. 9ին (Ն. Տ.)։ Հաստատութիւնս երկրին պահանջներուն համաձայն և Ամերիկեան գոլէճներու հաւասար ծրագրով կրթութիւն մը կուտայ կարող և մանաւոգէտ ուսուցիչներու միջոցով։ Ունի ճոխ գրադարան մը և բնագիտական ու բնագիտական գործիքներու հաւաքածոյներ։ Դպրոցի բոլոր չէնքերը կառուցուած են բարձր ուռոդջապահիկ դիրքի մը վրայ։ Աշակերտներէն տարեկան 40 ղրչ. էն 2 ոսկի Թոչակ և կերակուրի, բաղնիքի, լուացքի, ճրագի և այլն ծախքերու համար 7 ոսկի կը պահանջուի երկու մասնավճարով։ Սնունդի համար տունուած դրամը ուրիչ տեղերու բաղդատմամբ պակաս և արուած կերակուրները աւելի ճոխ են։ Աղքատիկ ուսանողներ օրուան մէջ տասն մը դպրոց արհեստանոցին մէջ աշխատելով իրենց ծախքերուն մէկ մասը հայթայթել դատ այդ ուղղութեամբ վարժութիւն մ'ալ կ'ուսնանան։ Տասնըհինգ տարեկանէ վար եղող դիւերօթիկներու համար դատ չէնք մը յատկացուած է և մանաւանդ խնամքի ու հսկողութեան տակ կ'առնուին։ Բոլոր նոր եկող աշակերտներ պէտք է բարի վարուց վկայական ունենան հաստատութեան ծանօթ անձնաւորութեան մը կողմէ։

Աւելի ընդարձակ տեղեկութեան համար դիմել տեսչութեան։ 2—5

ԱՂՋԿԱՆՑ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

ԳԻՇԵՐՕԹԻԿ ԵՒ ՑԵՐԿԵՑ

ԻԶՄԻՐ

(American Collegiate Institute, Smyrna)

Մանկապարտէզի, նախակրթարանի, նախապատրաստական և գոլէճի ճիւղերով։ Ամէն հոգ կը տարուի աշակերտներու առողջութեան, ուսման և նկարագրին։ Թոչակ դիշերօթիկներու $22\frac{1}{2}$ Օսմ. ոսկի, ցերեկեանները 2է մինչև 5 Օսմ. ոսկի։ Կատարելագոյն կ'ուսուցանուին Յունարէն, Հայերէն, Թրանսերէն և Անգղիերէն։ Յայտագրի համար դիմել առ Մր. Մաքլալըլըն, նախագահ միջազգային գոլէճին։

Վարժարանը կը բացուի Հոկ. 1ին։

3—10 ԷՄԻԼԻ ՄԷՔՕԱԼԷՄ, Տնօրէն

ԱՂՋԿԱՆՑ ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ԳՈԼԷՁ

ԻՒՍԿԻՒՏԱՐ

Վարժարանիս վերամուտը տեղի պիտի ունենայ Սեպ. 16ին։ Աշակերտուհի տալ ուզողներ որչափ կարելի է շուտ դիմումնին ընելու են։ Ուզողներուն չրջաբերականներ և ուրիչ տեղեկութիւններ կը ղրկուին տնօրէնութեան կողմէ մայրաքաղաքիս Անգղիական նամակատան միջոցով։ 1—5

Ե. Քրիստ. Ընկերակցութեան աղօթքի ժողով, ժամ 6 (Ը. Թ.), ի Բէսթ, Գուսդափու։ Իւսկիւտար, ժամ 7։